

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय
संहिता, पद, जटा, घन पाठः

4.2 चतुर्थकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः - देवयजन

Contents

TS 4.2.1.1	5
TS 4.2.1.2	5
TS 4.2.1.3	6
TS 4.2.1.4	7
TS 4.2.1.5	8
TS 4.2.2.1	9
TS 4.2.2.2	10
TS 4.2.2.3	11
TS 4.2.2.4	11
TS 4.2.3.1	12
TS 4.2.3.2	13
TS 4.2.3.3	14
TS 4.2.3.4	15

	2
TS 4.2.4.1	16
TS 4.2.4.2	17
TS 4.2.4.3	18
TS 4.2.4.4	19
TS 4.2.5.1	20
TS 4.2.5.2	21
TS 4.2.5.3	22
TS 4.2.5.4	22
TS 4.2.5.5	23
TS 4.2.5.6	24
TS 4.2.6.1	26
TS 4.2.6.2	27
TS 4.2.6.3	27
TS 4.2.6.4	28

	3
TS 4.2.6.5	29
TS 4.2.7.1	30
TS 4.2.7.2	31
TS 4.2.7.3	32
TS 4.2.7.4	33
TS 4.2.8.1	34
TS 4.2.8.2	35
TS 4.2.8.3	36
TS 4.2.9.1	36
TS 4.2.9.2	37
TS 4.2.9.3	38
TS 4.2.9.4	39
TS 4.2.9.5	40
TS 4.2.9.6	41

	4
TS 4.2.10.1	42
TS 4.2.10.2	43
TS 4.2.10.3	44
TS 4.2.10.4	45
TS 4.2.11.1	46
TS 4.2.11.2	47
TS 4.2.11.3	48

TS 4.2.1.1

TS 4.2.1.1

Samhita Paata

विष्णोः॑ क्रमोऽस्य॑भिमाति॒हा गा॒य॒त्रं छन्द॑ आ रो॒ह पृ॒थि॒वीम॑नु॒ विक्र॑मस्व॒ निर्भ॑क्तः॒ स यं द्वि॑ष्मो
 विष्णोः॑ क्रमोऽस्य॑भि॒शस्ति॒हा त्रैष्टु॑भं॒ छन्द॑ आ रो॒हान्त॑रि॒क्षम॑नु॒ विक्र॑मस्व॒ निर्भ॑क्तः॒ स यं द्वि॑ष्मो
 विष्णोः॑ क्रमोऽस्य॑राती॒यतो॑ ह॒न्ता जाग॑तं॒ छन्द॑ आ रो॒ह दि॒वम॑नु॒ विक्र॑मस्व॒ निर्भ॑क्तः॒ स यं द्वि॑ष्मो
 विष्णोः॑ - []

Pada Paata

विष्णोः॑ । क्रमः॑ । अ॒सि । अ॒भि॒मा॒ति॒हेत्य॑भि॒माति॑ - हा । गा॒य॒त्रम् । छन्दः॑ । एति॑ । रो॒ह
 । पृ॒थि॒वीम् । अनु॑ । वी॒ति । क्र॒म॒स्व । निर्भ॑क्त इति॒ निः - भ॒क्तः । सः । यम् । द्वि॑ष्मः ।
 विष्णोः॑ । क्रमः॑ । अ॒सि । अ॒भि॒श॒स्ति॒हेत्य॑भि॒शस्ति॑ - हा । त्रैष्टु॑भम् । छन्दः॑ । एति॑ । रो॒ह
 । अ॒न्त॒रि॒क्षम् । अनु॑ । वी॒ति । क्र॒म॒स्व । निर्भ॑क्त इति॒ निः - भ॒क्तः । सः । यम् । द्वि॑ष्मः
 । विष्णोः॑ । क्रमः॑ । अ॒सि । अ॒रा॒ती॒यतः॑ । ह॒न्ता । जाग॑तम् । छन्दः॑ । एति॑ । रो॒ह ।
 दि॒वम् । अनु॑ । वी॒ति । क्र॒म॒स्व । निर्भ॑क्त इति॒ निः - भ॒क्तः । सः । यम् । द्वि॑ष्मः । विष्णोः॑ ।

TS 4.2.1.2

TS 4.2.1.2

Samhita Paata

क्रमोऽसि शत्रूयतो हन्ताऽनुष्टुभं छन्द आ रोह दिशोऽनु विक्रमस्व निर्भक्तः स यं द्विष्मः ॥
 अक्रन्ददग्निः स्तनयन्निव द्यौः क्षामा रेरिहद्-वीरुधः समञ्जन् । सद्यो जज्ञानो वि हीमिद्धो अख्यदा
 रोदसी भानुना भात्यन्तः ॥ अग्रेऽभ्यावर्तिन्नभि न आ वर्तस्वाऽऽयुषा वर्चसा सन्या मेधया प्रजया
 धनेन ॥ अग्रे - []

Pada Paata

क्रमः । असि । शत्रूयत इति शत्रु - यतः । हन्ता । आनुष्टुभमित्यानु - स्तुभम् । छन्दः । एति
 । रोह । दिशः । अनु । वीति । क्रमस्व । निर्भक्त इति निः - भक्तः । सः । यम् । द्विष्मः
 ॥ अक्रन्दत् । अग्निः । स्तनयन् । इव । द्यौः । क्षाम । रेरिहत् । वीरुधः । समञ्जन्निति
 सं - अञ्जन् ॥ सद्यः । जज्ञानः । वीति । हि । ईम् । इद्धः । अख्यत् । एति । रोदसी
 इति । भानुना । भाति । अन्तः ॥ अग्रे । अभ्यावर्तिन्नित्यभि - आवर्तिन् । अभीति । नः
 । एति । वर्तस्व । आयुषा । वर्चसा । सन्या । मेधया । प्रजयेति प्र - जया । धनेन ॥ अग्रे ।

TS 4.2.1.3

TS 4.2.1.3

Samhita Paata

अङ्गिरः शतं ते सन्त्वावृतः सहस्रं त उपावृतः । तासां पोषस्य पोषेण पुनर्नो नष्टमा कृधि पुनर्नो
 रुयिमा कृधि ॥ पुनरूर्जा निवर्तस्व पुनरग्न इषाऽऽयुषा । पुनर्नः पाहि विश्वतः ॥ सह रुय्या

नि वर्तस्वाग्ने पिन्वस्व धारया । विश्वप्स्त्रिया विश्व तस्परि ॥ उदुत्तुमं वरुण पाशं मस्मदवाधुमं - []

Pada Paata

अङ्गिरः । शतम् । ते । सन्तु । आवृत इत्या-वृतः । सहस्रम् । ते । उपावृत इत्युप-आवृतः
 ॥ तासाम् । पोषस्य । पोषेण । पुनः । नः । नष्टम् । एति । कृधि । पुनः । नः । रयिम्
 । एति । कृधि ॥ पुनः । ऊर्जा । नीति । वर्तस्व । पुनः । अग्ने । इषा । आयुषा ॥
 पुनः । नः । पाहि । विश्वतः ॥ सह । रय्या । नीति । वर्तस्व । अग्ने । पिन्वस्व । धारया
 ॥ विश्वप्स्त्रियेति विश्व-प्स्त्रिया । विश्वतः । परि ॥ उदिति । उत्तममित्युत-तमम् । वरुण ।
 पाशम् । अस्मत् । अवेति । अधुमम् ।

TS 4.2.1.4

TS 4.2.1.4

Samhita Paata

वि मद्ध्यमं श्रथाय । अथा वयमादित्य व्रते तवानांगसो अदितये स्याम ॥ आ त्वाऽहारष-
 मन्तरभूर्ध्रुवस्तिष्ठा ऽविचाचलिः । विशस्त्वा सर्वा वाञ्छन्त्वस्मिन् राष्ट्रमधि श्रय ॥ अग्ने बृहन्नुषसामूर्द्धो
 अस्थान्निर्जग्मिवान्-तमसो ज्योतिषाऽऽगात् । अग्निर्भानुना रुशता स्वङ्ग आ जातो विश्वा सन्नान्यप्राः
 ॥ सीद त्वं मातुरस्या - []

Pada Paata

वी॒ति॑ । म॒द्भ्य॒मम् । श्र॒था॒य ॥ अथ॑ । व॒यम् । आ॒दित्य॑ । व्र॒ते । तव॑ । अना॒गसः॑ ।
 अदि॑तये । स्या॒म् ॥ एति॑ । त्वा॒ । अ॒हार॒षम् । अ॒न्तः । अ॒भूः । ध्रुवः॑ । तिष्ठ॑ ।
 अवि॑चाचलि॒रित्य॑वि - चा॒चलिः॑ ॥ विशः॑ । त्वा॒ । सर्वाः॑ । वा॒ञ्छन्तु॑ । अ॒स्मिन् । रा॒ष्ट्रम् ।
 अधी॑ति । श्र॒य ॥ अ॒ग्रे । बृ॒हन् । उ॒षसा॑म् । ऊ॒र्ध्वः । अ॒स्थात् । नि॒र्जग्मि॑वानिति॑ निः -
 जग्मि॑वान् । तम॑सः । ज्योति॑षा । एति॑ । अ॒गात् ॥ अ॒ग्निः । भा॒नुना॑ । रुश॑ता । स्व॒ङ्ग इति॑
 सु - अ॒ङ्गः । एति॑ । जा॒तः । विश्वा॑ । स॒न्नानि॑ । अ॒प्राः ॥ सीद॑ । त्वम् । मा॒तुः । अ॒स्याः ।

TS 4.2.1.5

TS 4.2.1.5

Samhita Paata

उ॒प॒स्थे॒ विश्वा॑न्य॒ग्रे व॒युना॑नि वि॒द्वान् । मैना॑म॒र्चिषा॑ मा तप॑साऽभि शू॒शुचो॑ऽन्तर॑स्याः शु॒क्रज्योति॑र्वि
 भा॑हि ॥ अ॒न्तर॑ग्रे रु॒चा त्वमु॑खायै स॒दने॑ स्वे । तस्या॑स्त्वः ह॒रसा॑ तप॒ञ्जात॑वेदः शि॒वो भ॑व ॥
 शि॒वो भू॒त्वा म॒ह्यम॑ग्रेऽथो सीद॑ शिव॒स्त्वं । शि॒वाः कृ॒त्वा दि॒शः सर्वाः॑ स्वा॒ं योनि॑मि॒हाऽऽ स॑दः ॥
 ह॒सः शु॒चिष॑ () द्वसु॑रन्तरि॒क्ष-स॒द्भोता॑ वेदि॒षदति॑थि दु॒रोण॑सत् । नृ॒षद्वे॒रसद् ऋ॑त॒सद् व्यो॑म॒सद्
 अ॒ब्जा गो॒जा ऋ॑त॒जा अ॒द्विजा॑ ऋ॒तं बृ॒हत् ॥

Pada Paata

उ॒प॒स्थ इत्यु॑प - स्थे॒ । विश्वा॑नि । अ॒ग्रे । व॒युना॑नि । वि॒द्वान् ॥ मा । ए॒नाम् । अ॒र्चिषा॑ । मा

। तपसा । अभीति । शूशुचः । अन्तः । अस्याम् । शुक्रज्योतिरिति शुक्र-ज्योतिः । वीति ।
भाहि ॥ अन्तः । अग्ने । रुचा । त्वम् । उखायै । सद्ने । स्वे ॥ तस्याः । त्वम् । हरसा
। तपन् । जातवेद इति जात-वेदः । शिवः । भव ॥ शिवः । भूत्वा । मह्यम् । अग्ने । अथो
इति । सीद । शिवः । त्वम् ॥ शिवाः । कृत्वा । दिशः । सर्वाः । स्वाम् । योनिम् । इह
। एति । असदः ॥ हसः । शुचिषदिति शुचि - सत् () । वसुः । अन्तरिक्षसदित्यन्तरिक्ष
- सत् । होता । वेदिषदिति वेदि - सत् । अतिथिः । दुरोणसदिति दुरोण - सत् ॥ नृषदिति
नृ - सत् । वरसदिति वर-सत् । ऋतसदित्यृत-सत् । व्योमसदिति व्योम-सत् । अब्जा इत्यप्-
जाः । गोजा इति गो-जाः । ऋतजा इत्यृत - जाः । अद्रिजा इत्यद्रि - जाः । ऋतम् । बृहत् ॥

TS 4.2.2.1

TS 4.2.2.1

Samhita Paata

दिवस्परि प्रथमं जज्ञे अग्निरस्मद् द्वितीयं परि जातवेदाः । तृतीयमप्सु नृमणा अजस्रमिन्धान एनं
जरते स्वाधीः ॥ विद्वा ते अग्ने त्रेधा त्रयाणि विद्वा ते सद्य विभृतं पुरुत्रा । विद्वा ते नाम परमं
गुहा यद्विद्वा तमुत्संयत आजगन्थ ॥ समुद्रे त्वा नृमणा अफस्वन्तर्नृचक्षा ईधे दिवो अग्न ऊधन्
। तृतीयै त्वा - []

Pada Paata

दिवः । परीति । प्रथमम् । जज्ञे । अग्निः । अस्मत् । द्वितीयम् । परीति । जातवेदा इति

जा॒त - वे॒दाः ॥ तृ॒ती॒यम् । अ॒प्स्वि॒त्यप्-सु । नृ॒मणा॒ इति॑ नृ - म॒नाः । अज॑स्रम् । इ॒न्धा॑नः
 । ए॒नम् । ज॒रते॑ । स्वा॒धीरि॑ति॒ स्वा-धीः ॥ वि॒द्म । ते । अ॒ग्ने । त्रे॒धा । त्र॒याणि॑ । वि॒द्म ।
 ते । स॒द्म । वि॒भृ॒तमि॑ति॒ वि - भृ॒तम् । पु॒रु॒त्रेति॑ पु॒रु - त्रा ॥ वि॒द्म । ते । ना॒म । प॒र॒मम् ।
 गु॒हा । यत् । वि॒द्म । तम् । उ॒थ्स॑म् । य॒तः । आ॒ज॒गन्धे॑त्या॒ - ज॒गन्ध॑ ॥ स॒मु॒द्रे । त्वा ।
 नृ॒मणा॒ इति॑ नृ - म॒नाः । अ॒प्स्वि॒त्यप्- सु । अ॒न्तः । नृ॒चक्षा॒ इति॑ नृ-चक्षाः । ई॒धे । दि॒वः
 । अ॒ग्ने । ऊ॒धन् ॥ तृ॒ती॒ये । त्वा ।

TS 4.2.2.2

TS 4.2.2.2

Samhita Paata

रज॑सि त॒स्थि॒वाꣳ स॑मृ॒तस्य॑ यो॒नौ म॒हिषा॑ अ॒हि॒न्वन् ॥ अ॒क्र॑न्द॒दग्निः॑ स्त॒नय॑न्नि॒व द्यौः क्षा॒मा रे॑रि॒हद्-
 वी॒रुधः॑ स॒म॒ञ्जन् ॥ स॒द्यो ज॑ज्ञा॒नो वि॑ ही॒मि॒द्धो अ॒ख्य॑दा रो॒दसी॑ भा॒नुना॑ भा॒त्यन्तः॑ ॥ उ॒शिक् पा॑व॒को
 अ॒रतिः॑ सु॒मे॒धा म॑र्ते॒ष्वग्नि॑र॒मृतो॑ नि॒धायि॑ । इ॒यंति॑ धू॒मम॑रु॒षं भ॑रि॒भ्रदु॑च्छु॒क्रेण॑ शो॒चिषा॑ द्या॒मि॒नक्ष॑त् ॥
 वि॒श्वस्य॑ के॒तुर्भु॑वन॒स्य गर्भ॑ आ - []

Pada Paata

रज॑सि । त॒स्थि॒वाꣳस॑म् । ऋ॒तस्य॑ । यो॒नौ । म॒हिषाः । अ॒हि॒न्वन् ॥ अ॒क्र॑न्दत् । अ॒ग्निः ।
 स्त॒नय॑न् । इ॒व । द्यौः । क्षा॒म । रे॑रि॒हत् । वी॒रुधः॑ । स॒म॒ञ्ज॒निति॑ सं - अ॒ञ्जन् ॥ स॒द्यः ।
 ज॑ज्ञा॒नः । वी॒ति॑ । हि । ई॒म् । इ॒द्धः । अ॒ख्य॑त् । ए॒ति॑ । रो॒दसी॑ इति॑ । भा॒नुना॑ । भा॒ति॑ ।
 अ॒न्तः ॥ उ॒शिक् । पा॑व॒कः । अ॒रतिः॑ । सु॒मे॒धा इति॑ सु - मे॒धाः । म॑र्ते॒षु । अ॒ग्निः । अ॒मृतः॑

। नीतिं । धायि ॥ इयति । धूमम् । अरुषम् । भरिभ्रत् । उदिति । शुक्लेण । शोचिषा ।
द्याम् । इनक्षत् ॥ विश्वस्य । केतुः । भुवनस्य । गर्भः । एति ।

TS 4.2.2.3

TS 4.2.2.3

Samhita Paata

रोदसी अपृणाज्जायमानः । वीडुं चिदद्रिमभिनत् परायन् जना यदग्निमयजन्त पञ्च ॥ श्रीणामुदारो
धरुणो रयीणां मनीषाणां प्रार्पणः सोमगोपाः । वसोः सूनुः सहसो अप्सु राजा वि भात्यग्र
उषसामिधानः ॥ यस्ते अद्य कृणवद् भद्रशोचेऽपूपं देव घृतवन्तमग्रे । प्रतं नय प्रतरां वस्यो
अच्छाभि द्युम्नं देवभक्तं यविष्ठ ॥ आ - []

Pada Paata

रोदसी इति । अपृणात् । जायमानः ॥ वीडुम् । चित् । अद्रिम् । अभिनत् । परायन्निति
परा - यन् । जनाः । यत् । अग्निम् । अयजन्त । पञ्च ॥ श्रीणाम् । उदारः । धरुणः ।
रयीणाम् । मनीषाणाम् । प्रार्पण इति प्र - अर्पणः । सोमगोपा इति सोम - गोपाः ॥ वसोः ।
सूनुः । सहसः । अप्सिस्वत्यप्- सु । राजा । वीति । भाति । अग्रे । उषसाम् । इधानः ॥
यः । ते । अद्य । कृणवत् । भद्रशोच इति भद्र - शोचे । अपूपम् । देव । घृतवन्तमिति
घृत - वन्तम् । अग्रे ॥ प्रेति । तम् । नय । प्रतरामिति प्र - तराम् । वस्यः । अच्छ ।
अभीति । द्युम्नम् । देवभक्तमिति देव - भक्तम् । यविष्ठ ॥ एति ।

TS 4.2.2.4

TS 4.2.2.4

Samhita Paata

तं भज सौश्रवसेष्वग्र उक्थ-उक्थ आ भज शस्यमाने । प्रियः सूर्ये प्रियो अग्रा भवात्युज्जातेन
भिनदुज्जनित्वैः ॥ त्वामग्रे यजमाना अनु द्यून् विश्वा वसूनि दधिरे वार्याणि । त्वया सह
द्रविणमिच्छमाना व्रजं गोमन्तमुशिजो वि वव्रुः ॥ दृशानो रुक्म उर्व्या व्यद्यौद्-दुर्मरुषमायुः श्रिये
रुचानः । अग्रिरमृतो अभवद्-वयोभिर्यदे- () -नं द्यौरजनयत् सुरेताः ॥

Pada Paata

तम् । भज । सौश्रवसेषु । अग्रे । उक्थ उक्थ इत्युक्थे - उक्थे । एति । भज । शस्यमाने
॥ प्रियः । सूर्ये । प्रियः । अग्रा । भवाति । उदिति । जातेन । भिनदत् । उदिति ।
जनित्वैः ॥ त्वाम् । अग्रे । यजमानाः । अन्विति । द्यून् । विश्वा । वसूनि । दधिरे ।
वार्याणि ॥ त्वया । सह । द्रविणम् । इच्छमानाः । व्रजम् । गोमन्तमिति गो - मन्तम् ।
उशिजः । वीति । वव्रुः ॥ दृशानः । रुक्मः । उर्व्या । वीति । अद्यौत् । दुर्मरुषमिति दुः
- मरुषम् । आयुः । श्रिये । रुचानः ॥ अग्निः । अमृतः । अभवत् । वयोभिरिति वयः -
भिः । यत् () । एनम् । द्यौः । अजनयत् । सुरेता इति सु - रेताः ॥

TS 4.2.3.1

TS 4.2.3.1

Samhita Paata

अन्नप॒तेऽन्नस्य॑ नो दे॒ह्यनमी॑वस्य॑ शु॒ष्मिणः॑ । प्र प्र॑दा॒तारं॑ तारि॒ष ऊ॒र्जं नो॑ धेहि॑ द्वि॒पदे॑ चतु॑ष्पदे
॥ उदु॑ त्वा॒ विश्वे॑ दे॒वा अ॒ग्रे भ॑रन्तु॑ चि॒त्तिभिः॑ । स नो॑ भव॑ शि॒वत॑मः सु॒प्रती॑को वि॒भाव॑सुः ॥
प्रेद॑ग्रे ज्योति॑ष्मान् या॒हि शि॒वेभि॑र॒र्चिभि॑स्त्वं । बृ॒हद्भि॑र्भा॒नुभि॑र्भा॒सन् मा हि॑सी स्त॒नुवा॑ प्र॒जाः ॥
स॒मिधा॑ऽग्निं दु॒वस्य॑त घृ॒तैर्बो॑धय॒ताति॑थिं । आ - []

Pada Paata

अन्नप॒त॒ इत्यन्न॑ - प॒ते । अन्न॑स्य । नः । दे॒हि । अ॒न॒मी॒वस्य॑ । शु॒ष्मिणः॑ ॥ प्रेति॑ । प्र॒दा॒तार॑मिति॑
प्र - दा॒तार॑म् । तारि॒षः । ऊ॒र्जम् । नः । धे॒हि । द्वि॒पद॑ इति॑ द्वि - पदे॑ । चतु॑ष्पद॑ इति॑ चतुः -
पदे॑ ॥ उदि॑ति । उ । त्वा । विश्वे॑ । दे॒वाः । अ॒ग्रे । भ॑रन्तु॑ । चि॒त्तिभि॑रिति॑ चि॒त्ति - भिः॑ ॥
सः । नः । भ॒व । शि॒वत॑म॒ इति॑ शि॒व - त॑मः । सु॒प्रती॑क॒ इति॑ सु - प्रती॑कः । वि॒भाव॑सु॒रिति॑
वि॒भा॒व॒सुः ॥ प्रेति॑ । इत् । अ॒ग्रे । ज्योति॑ष्मान् । या॒हि । शि॒वेभिः॑ । अ॒र्चिभि॑रित्य॒र्चि - भिः॑
। त्वम् ॥ बृ॒हद्भि॑रिति॑ बृ॒हत् - भिः॑ । भा॒नुभि॑रिति॑ भा॒नु - भिः॑ । भा॒सन् । मा । हि॑सीः ।
त॒नुवा॑ । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः ॥ स॒मिधे॑ति॑ सं - इधा॑ । अ॒ग्निम् । दु॒वस्य॑त् । घृ॒तैः । बो॒धय॑त्
। अ॒ति॒थिम् ॥ एति॑ ।

TS 4.2.3.2

TS 4.2.3.2

Samhita Paata

अस्मिन् हव्या जुहोतन ॥ प्रप्रायमग्निर्भरतस्य शृण्वे वि यथ सूर्यो न रोचते बृहद्भाः । अभि यः
 पूरुं पृतनासु तस्थौ दीदाय दैव्यो अतिथिः शिवो नः ॥ आपो देवीः प्रति गृहीत भस्मैतथ स्योने
 कृणुद्धः सुरभावुं लोके । तस्मै नमन्तां जनयः सुपत्नीर्मातेव पुत्रं बिभृता स्वेन ॥ अफस्वग्रे
 सधिष्टव- []

Pada Paata

अस्मिन् । हव्या । जुहोतन ॥ प्रप्रेति प्र - प्र । अयम् । अग्निः । भरतस्य । शृण्वे । वीति
 । यत् । सूर्यः । न । रोचते । बृहत् । भाः ॥ अभीति । यः । पूरुम् । पृतनासु । तस्थौ
 । दीदाय । दैव्यः । अतिथिः । शिवः । नः ॥ आपः । देवीः । प्रतीति । गृहीत ।
 भस्म । एतत् । स्योने । कृणुद्धम् । सुरभौ । उ । लोके ॥ तस्मै । नमन्ताम् । जनयः ।
 सुपत्नीरिति सु - पत्नीः । माता । इव । पुत्रम् । बिभृत । स्विति । एनम् ॥ अफस्वत्यप्
 - सु । अग्ने । सधिः । तव ।

TS 4.2.3.3

TS 4.2.3.3

Samhita Paata

सौष॑धीर॒नु रु॒द्धय॑से । गर्भे॑ स॒ञ्जाय॑से पुनः॑ ॥ गर्भो॑ अ॒स्योष॑धीनां॒ गर्भो॑ वन॒स्पती॑नां । गर्भो॑ विश्व॑स्य
भूत॑स्याग्रे॒ गर्भो॑ अ॒पाम॑सि ॥ प्र॒सद्य॑ भस्म॑ना॒ योनि॑म॒पश्च॑ पृथि॒वीम॑ग्रे । सः॒सृज्य॑ मा॒तृभि॑स्त्वं
ज्योति॑ष्मान् पुन॑राऽस॑दः ॥ पुन॑रा॒सद्य॑ स॒दन॑म॒पश्च॑ पृथि॒वीम॑ग्रे । शेषे॑ मा॒तुर्य॑थोप॒स्थे ऽन्तर॑स्याः
शिव॑तमः ॥ पुन॑रू॒र्जा - []

Pada Paata

सः । ओष॑धीः । अ॒न्विति॑ । रु॒द्धय॑से ॥ गर्भे॑ । स॒न् । जा॒य॑से । पुनः॑ ॥ गर्भः॑ । अ॒सि ।
ओष॑धीनाम् । गर्भः॑ । वन॒स्पती॑नाम् ॥ गर्भः॑ । विश्व॑स्य । भूत॑स्य । अ॒ग्रे । गर्भः॑ । अ॒पाम् ।
अ॒सि ॥ प्र॒सद्येति॑ प्र - सद्य॑ । भस्म॑ना । योनि॑म् । अ॒पः । च । पृथि॒वीम् । अ॒ग्रे ॥ सः॒सृज्येति॑
सं - सृज्य॑ । मा॒तृभि॑रिति॑ मा॒तृ - भिः । त्वम् । ज्योति॑ष्मान् । पुनः॑ । एति॑ । अ॒सदः॑ ॥
पुनः॑ । आ॒सद्येत्या॑-सद्य॑ । स॒दनम् । अ॒पः । च । पृथि॒वीम् । अ॒ग्रे ॥ शेषे॑ । मा॒तुः ।
यथा॑ । उ॒पस्थ॑ इत्युप - स्थे । अ॒न्तः । अ॒स्याम् । शिव॑तम॒ इति॑ शिव - तम् । पुनः॑ । ऊ॒र्जा ।

TS 4.2.3.4

TS 4.2.3.4

Samhita Paata

-नि वर्तस्व पुनरग्र इषा ऽऽयुषा । पुनर्नः पाहि विश्वतः ॥ सह रय्या नि वर्तस्वाग्ने पिन्वस्व धारया
 । विश्वप्स्त्रिया विश्वतस्परि ॥ पुनस्त्वा ऽऽदित्या रुद्रा वसवः समिन्धतां पुनर्ब्रह्माणो वसुनीथ
 यज्ञिः । घृतेन त्वं तनुवो वर्द्धयस्व सत्याः सन्तु यजमानस्य कामाः ॥ बोधा नो अस्य वचंसो
 यविष्ठ मश्हिष्ठस्य प्रभृतस्य स्वधावः । पीयति त्वो अनु () त्वो गृणाति वन्दारुस्ते तनुवं वन्दे
 अग्ने ॥ स बोधि सूरिर्मघवा वसुदावा वसुपतिः । युयोद्धयस्मद् द्वेषांसि ॥

Pada Paata

नीतिं । वर्तस्व । पुनः । अग्ने । इषा । आयुषा ॥ पुनः । नः । पाहि । विश्वतः ॥ सह
 । रय्या । नीतिं । वर्तस्व । अग्ने । पिन्वस्व । धारया ॥ विश्वप्स्त्रियेति विश्व - प्स्रिया ।
 विश्वतः । परि ॥ पुनः । त्वा । आदित्याः । रुद्राः । वसवः । समितिं । इन्धताम् । पुनः
 । ब्रह्माणः । वसुनीथेति वसु-नीथ । यज्ञिः ॥ घृतेन । त्वम् । तनुवः । वर्द्धयस्व । सत्याः
 । सन्तु । यजमानस्य । कामाः ॥ बोधं । नः । अस्य । वचंसः । यविष्ठ । मश्हिष्ठस्य ।
 प्रभृतस्येति प्र - भृतस्य । स्वधाव इति स्वधा - वः ॥ पीयति । त्वः । अन्वितिं () । त्वः
 । गृणाति । वन्दारुः । ते । तनुवम् । वन्दे । अग्ने ॥ सः । बोधि । सूरिः । मघवेति
 मघ - वा । वसुदावेति वसु - दावा । वसुपतिरिति वसु - पतिः ॥ युयोधि । अस्मत् । द्वेषांसि ॥

TS 4.2.4.1

TS 4.2.4.1

Samhita Paata

अपे॑त॒ वी॒त॒ वि च॑ सर्प॒तातो॒ येऽत्र॒ स्थ पु॑रा॒णा ये च॒ नूत॑नाः । अदा॑दि॒दं य॒मोऽव॑सानं॒ पृथि॑व्या
अक्र॑न्नि॒मं पि॒तरो॑ लो॒कम॑स्मै ॥ अ॒ग्नेर्भ॑स्मो॒स्य॒ग्नेः पु॑री॒षम॑सि स॒ज्ञान॑म॒सि का॑म॒धरे॑णं॒ मयि॑ ते का॒म॒धरे॑णं
भू॒यात् ॥ सं॒या वः॑ प्रि॒यास्त॑नुवः॒ सं प्रि॒या हृद॑यानि वः । आ॒त्मा वो॑ अस्तु - []

Pada Paata

अपे॑ति । इ॒त॒ । वी॒ति॑ । इ॒त॒ । वी॒ति॑ । च॒ । सर्प॑त॒ । अतः॑ । ये । अत्र॑ । स्थ । पु॒रा॒णाः
। ये । च॒ । नूत॑नाः ॥ अदा॑त् । इ॒दम् । य॒मः । अ॒व॒सान॑मित्य॒व - सान॑म् । पृथि॑व्याः ।
अक्र॑न् । इ॒मम् । पि॒तरः॑ । लो॒कम् । अ॒स्मै ॥ अ॒ग्नेः । भ॑स्म । अ॒सि । अ॒ग्नः । पु॑री॒षम्
। अ॒सि । स॒ज्ञान॑मि॒ति सं - ज्ञान॑म् । अ॒सि । का॑म॒धरे॑णमि॒ति का॑म - धरे॑णम् । मयि॑ । ते
। का॑म॒धरे॑णमि॒ति का॑म - धरे॑णम् । भू॒यात् ॥ समि॑ति । याः । वः । प्रि॒याः । त॑नुवः ।
समि॑ति । प्रि॒या । हृद॑यानि । वः ॥ आ॒त्मा । वः । अस्तु॑ ।

TS 4.2.4.2

TS 4.2.4.2

Samhita Paata

संप्रि॑यः संप्रि॑यास्त॒नुवो॒ मम॑ ॥ अ॒य॒ सो अ॒ग्निर्य॑स्मिन्थ॒-सोम॑मिन्द्रः सु॒तं दु॒धे ज॒ठरे॑ वाव॒शानः॑
। स॒ह॒स्त्रियं॑ वा॒ज॒मत्यं॑ न स॒प्तिः॑ स॒स॒वान्थ॒-सन्थ॒-स्तू॒यसे॑ जा॒तवे॑दः ॥ अ॒ग्ने दि॒वो अ॒र्णम॑च्छां
जिगा॒स्यच्छां॑ दे॒वाः ऊ॒चिषे॑ धि॒ष्णि॒या ये । याः प॒रस्ता॑द्-रोच॒ने सूर्य॑स्य॒ याश्चा॑ वस्ता॒-दुप॑तिष्ठन्त॒

आपः ॥ अग्ने॑ यत् ते॑ दि॒वि व॒चः॑ पृ॒थि॒व्यां य॒दोष॑धी॒ष्व - []

Pada Paata

संप्रि॒य इति॑ सं-प्रि॒यः । संप्रि॒या इति॑ सं - प्रि॒याः । त॒नुवः॑ । म॒म ॥ अ॒यम् । सः । अ॒ग्निः
 । यस्मि॑न् । सोम॑म् । इन्द्रः॑ । सु॒तम् । दु॒धे । ज॒ठरे॑ । वा॒व॒शानः॑ ॥ स॒ह॒स्त्रिय॑म् । वा॒ज॑म्
 । अ॒त्य॑म् । न । स॒प्ति॑म् । स॒स॒वानि॑ति॒ स - स॒वान् । स॒न् । स्तृ॒य॒से । जा॒त॒वे॒दु इति॑ जा॒त
 - वे॒दुः ॥ अ॒ग्ने॑ । दि॒वः । अ॒र्ण॑म् । अ॒च्छ॑ । जि॒गा॒सि । अ॒च्छ॑ । दे॒वान् । ऊ॒चि॒षे ।
 धि॒ष्णि॒याः । ये ॥ याः । प॒र॒स्ता॑त् । रो॒च॒ने । सू॒र्य॑स्य । याः । च॒ । अ॒व॒स्ता॑त् । उ॒प॒ति॑ष्ठ॒न्त
 इत्यु॑प - ति॑ष्ठ॒न्ते । आपः॑ ॥ अ॒ग्ने॑ । यत् । ते॑ । दि॒वि । व॒चः॑ । पृ॒थि॒व्याम् । यत् । ओष॑धी॒षु ।

TS 4.2.4.3

TS 4.2.4.3

Samhita Paata

-ऽप्सु वा॑ यज॒त्र । येना॒न्तरि॑क्ष-मु॒र्वा॒त॒तन्थ॑ त्वेषः॑ स भा॒नुर॑र्ण॒वो नृ॒चक्षाः॑ ॥ पु॒री॒ष्या॑सो अ॒ग्नयः॑
 प्रावृ॑णेभिः॑ स॒जोष॑सः॑ । जु॒षन्ता॑ ह॒व्यमाहु॑तमनमी॒वा इषो॑ म॒हीः ॥ इडा॑म॒ग्ने पुरु॑द॒स स॑ स॒नि
 गोः श॑श्वत्त॒म ह॒व॑मानाय साध॑ । स्या॒न्नः सू॒नुस्त॑न॒यो वि॒जावा॑ऽग्ने सा ते॑ सु॒म॒ति॒भू॒त्वस्मे ॥ अ॒यं
 ते॑ योनि॑र्, ऋ॒त्वियो॑ यतो॑ जा॒तो अ॒रोच॑थाः । तं जा॒न - []

Pada Paata

अ॒प्स्वि॒त्यप् - सु । वा । य॒ज॒त्र ॥ येन॑ । अ॒न्तरि॑क्षम् । उ॒रु । आ॒त॒तन्थे॑त्याँ - त॒तन्थ॑
 । त्वे॒षः । सः । भ॒ानुः । अ॒र्ण॒वः । नृ॒चक्षा॑ इति॑ नृ - चक्षाः॑ ॥ पु॒री॒ष्या॑सः । अ॒ग्नयः॑ ।
 प्रा॒व॒णेभि॑रिति॑ प्र - व॒नेभिः॑ । स॒जोष॑स इति॑ स - जोष॑सः ॥ जु॒षन्ता॑म् । ह॒व्यम् । आ॒हु॒त॒मि॒त्या
 - हु॒तम् । अ॒न॒मी॒वाः । इ॒षः । म॒हीः ॥ इ॒डा॑म् । अ॒ग्ने । पु॒रु॒द॒श्स॒मि॒ति॑ पु॒रु - द॒श्स॑म् ।
 स॒निम् । गोः । श॒श्वत्त॑ममिति॑ श॒श्वत् - त॒मम् । ह॒व॑मा॒नाय॑ । सा॒ध ॥ स्या॒त् । नः॑ । स॒नुः
 । तन॑यः । वि॒जा॒वेति॑ वि - जा॒वाँ । अ॒ग्नै । सा । ते । सु॒म॒ति॒रिति॑ सु॒म॒तिः । भू॒तु । अ॒स्मे
 इति॑ ॥ अ॒यम् । ते । यो॒निः । ऋ॒त्वि॒यः । य॒तः । जा॒तः । अ॒रो॒च॒थाः ॥ तम् । जा॒न॒न् ।

TS 4.2.4.4

TS 4.2.4.4

Samhita Paata

न॒ग्न आ॑ रो॒हा॒थां नो॑ वर्द्ध॒या र॒यिं ॥ चि॒द॒सि॒ तया॑ दे॒व॒त॒याऽङ्गि॒र॒स्वद्-ध्रु॒वा सी॑द॒ परि॒चि॒द॒सि॒ तया॑
 दे॒व॒त॒याऽङ्गि॒र॒स्वद् ध्रु॒वा सी॑द॒ लो॒कं पृ॒ण छि॒द्रं पृ॒णा॒थो सी॑द॒ शि॒वा त्वं । इ॒न्द्रा॒ग्नी त्वा॒ बृ॒ह॒स्प॒ति॒र॒स्मिन्
 यो॒ना॒व॒सी॒ष॒द॒न् ॥ ता अ॑स्य॒ सू॒द॒दो॒ह॒सः सोम॑श् श्री॒णन्ति॑ पृ॒श्न॒यः । जन्म॑न् दे॒वानां॑ वि॒शं॒स्त्रि॒ष्वा
 रो॒च॒ने दि॒वः ॥

Pada Paata

अ॒ग्ने । ए॒ति॑ । रो॒ह॒ । अ॒थ॑ । नः॑ । व॒र्द्ध॒य॒ । र॒यिम् ॥ चि॒त् । अ॒सि॒ । तया॑ । दे॒व॒त॒या ।

अ॒ङ्गिर॒स्वत् । ध्रु॒वा । सी॒दु । प॒रि॒चि॒दि॒तिं॑ परि - चि॒त् । अ॒सि॒ । तया॑ । दे॒वत॑या । अ॒ङ्गिर॒स्वत् ।
 । ध्रु॒वा । सी॒दु । लो॒कम् । पृ॒ण । छि॒द्रम् । पृ॒ण । अथो॒ इति॑ । सी॒दु । शि॒वा । त्वम्
 ॥ इन्द्रा॑ग्नी इतीन्द्र - अ॒ग्नी । त्वा । बृ॒ह॒स्पतिः॑ । अ॒स्मिन् । यो॒नौ । अ॒सी॒षदु॑न् ॥ ताः ।
 अ॒स्य । सू॒द॒दो॒हस॑ इति॑ सू॒द - दो॒हसः॑ । सोम॑म् । श्री॒णन्ति॑ । पृ॒श्नयः॑ ॥ जन्म॑न् । दे॒वाना॑म्
 । वि॒शः । त्रि॒षु । ए॒ति । रो॒च॒ने । दि॒वः ॥

TS 4.2.5.1

TS 4.2.5.1

Samhita Paata

स॒मि॒तः॑ स॒ङ्क॒लपे॑थाः॑ संप्रि॒यौ रो॒चि॒ष्णू सु॑म॒न॒स्य॑मा॒नौ । इष॑मूर्ज॒म॒भि स॑व॒सानौ॑ सं॒वा॒ म॒ना॑सि
 सं॒व्र॒ता स॒मु चि॒त्ता॒न्याऽक॑रं ॥ अ॒ग्ने पु॒री॒ष्या॒धि॒पा भ॑वा॒ त्वं नः॑ । इष॑मूर्ज॒य॒ज॑मा॒नाय॑ धेहि ॥
 पु॒री॒ष्य॑स्त्व॒म॒ग्ने रयि॑मान् पु॒ष्टि॒मा॑ अ॒सि । शि॒वाः कृ॒त्वा दि॒शः सर्वाः॑ स्वा॒नो॒नि॒मि॒हाऽस॑दः ॥
 भ॒व॑तं नः॑ स॒म॒न॒सौ स॒मो॒क॒सा - []

Pada Paata

स॒मि॒तिं । इ॒त् । स॒मि॒तिं । क॒ल॒पे॒थाम् । संप्रि॒या॒वि॒तिं॑ सं - प्रि॒यौ । रो॒चि॒ष्णू इति॑ ।
 सु॑म॒न॒स्य॑मा॒ना॒वि॒तिं॑ सु - म॒न॒स्य॑मा॒नौ ॥ इष॑म् । ऊ॒र्ज॑म् । अ॒भी॒तिं । स॑व॒साना॒वि॒तिं॑ सं -
 व॒सानौ॑ । स॒मि॒तिं । वा॒म् । म॒ना॑सि । स॒मि॒तिं । व्र॒ता । स॒मि॒तिं । उ॒ । चि॒त्ता॒नि॑ ।
 ए॒ति॑ । अ॒क॒र॒म् ॥ अ॒ग्ने । पु॒री॒ष्य॒ । अ॒धि॒पा इत्य॑धि - पाः । भ॒व॒ । त्वम् । नः॑ ॥ इष॑म्

। ऊ॒र्जम् । यज॑मानाय । धे॒हि ॥ पु॒री॒ष्यः । त्वम् । अ॒ग्ने । र॒यि॒मानि॒तिं रयि॑ - मान् ।
पु॒ष्टि॒मानि॒तिं पु॒ष्टि॒-मान् । अ॒सि ॥ शि॒वाः । कृ॒त्वा । दि॒शः । सर्वाः॑ । स्वा॒म् । यो॒निम् । इ॒ह
। ए॒ति । अ॒सु॒दुः ॥ भव॑तम् । नः । स॒म॒न॒सा॒वि॒ति॒ स - म॒न॒सौ । स॒मो॒क॒सा॒वि॒ति॒ सं - ओ॒क॒सौ ।

TS 4.2.5.2

TS 4.2.5.2

Samhita Paata

-वरे॒पसौ॑ । मा य॒ज्ञः हि॒सि॒ष्टम् मा य॒ज्ञप॑तिं जा॒तवे॒दसौ॑ शि॒वौ भ॑वत॒म॒द्य नः॑ ॥ मा॒ते॒व पु॒त्रं पृ॑थि॒वी
पु॒री॒ष्य॒म॒ग्नि॒स्वे यो॒ना॒वभा॑रु॒खा । तां वि॒श्वै॒र्दे॒वैर् ऋ॒तुभिः॑ सँवि॒दानः॑ प्र॒जाप॑तिर्वि॒श्वक॑र्मा वि मुञ्च॒तु
॥ यदु॒स्य पा॒रे रज॑सः शु॒क्रं ज्यो॑तिरजा॒यत॑ । तं नः॑ प॒र॒ष॒दति॑ द्वि॒षोऽग्ने॑ वै॒श्वान॒र॒ स्वाहा॑ ॥ नमः॑
सु ते॑ नि॒र॒ऋ॒ते वि॒श्वरू॑पे - []

Pada Paata

अ॒रे॒पसौ॑ ॥ मा । य॒ज्ञम् । हि॒सि॒ष्टम् । मा । य॒ज्ञप॑तिमि॒तिं य॒ज्ञ - प॑तिम् । जा॒तवे॒दसा॒वि॒तिं
जा॒त - वे॒दसौ॑ । शि॒वौ । भ॑वत॒म् । अ॒द्य । नः॑ ॥ मा॒ता । इ॒व । पु॒त्रम् । पृ॑थि॒वी । पु॒री॒ष्य॒म्
। अ॒ग्निम् । स्वे । यो॒नौ । अ॒भाः । उ॒खा ॥ ता॒म् । वि॒श्वैः॑ । दे॒वैः । ऋ॒तुभि॑रि॒त्यृ॒तु - भिः॑
। सँवि॒दान इ॒ति सं - वि॒दानः॑ । प्र॒जाप॑तिरि॒तिं प्र॒जा - प॑तिः । वि॒श्वक॑र्मे॒तिं वि॒श्व - क॑र्मा । वी॒तिं
। मु॒ञ्च॒तु ॥ यत् । अ॒स्य । पा॒रे । रज॑सः । शु॒क्रम् । ज्यो॑तिः । अजा॒यत॑ ॥ तम् । नः॑ ।
प॒र॒ष॒त् । अ॒ती॒तिं । द्वि॒षः । अ॒ग्ने । वै॒श्वान॒र॒ स्वाहा॑ ॥ नमः॑ । स्वि॒तिं । ते॑ । नि॒र॒ऋ॒त॒

इति॑ निः - ऋ॒ते । वि॒श्वरू॒प इति॑ विश्व - रू॒पे ।

TS 4.2.5.3

TS 4.2.5.3

Samhita Paata

ऽय॑स्मयं॒ वि चृ॑ता ब॒न्धमे॑तं । य॒मेन॒ त्वं य॑म्या॑ सं वि॒दानो॑त्त॒मं ना॑क॒मधि॑ रोह॒येमं॑ ॥ यत्ते॑ दे॒वी
नि॒र॒ऋ॒तिरा॑ब॒बन्ध॑ दामं॑ ग्री॒वास्व॑ वि॒च॒र्त्य । इ॒दं ते॑ तद् वि॒ष्यां॑ या॒युषो॑ न म॒द्भ्या॑दथा जी॒वः पि॒तुम॑द्भि
प्रमु॑क्तः ॥ यस्या॑स्ते अ॒स्याः क्रू॒र आ॒सञ्जु॑होम्ये॒षां ब॒न्धाना॑मव॒सर्ज॑नाय । भूमि॑रिति॑ त्वा॒ जना॑
वि॒दुर्नि॒र॒ऋ॒ति - []

Pada Paata

अ॒य॒स्मय॑म् । वी॒तिं । चृ॒त । ब॒न्धम् । ए॒तम् ॥ य॒मेन॑ । त्वम् । य॒म्या॑ । सं॒वि॒दाने॑ति॑ सं -
वि॒दाना॑ । उ॒त्त॒ममि॑त्यु॒त् - त॒मम् । ना॒कम् । अधी॑ति । रो॒ह॒य । इ॒मम् ॥ यत् । ते । दे॒वी ।
नि॒र॒ऋ॒तिरि॑ति॒ निः - ऋ॒तिः । आ॒ब॒बन्धे॑त्या॑ - ब॒बन्ध॑ । दामं॑ । ग्री॒वासु॑ । अ॒वि॒च॒र्त्यमि॑त्य॒वि -
च॒र्त्यम् ॥ इ॒दम् । ते । तत् । वी॒तिं । स्या॑मि । आ॒युषः॑ । न । म॒द्भ्या॑त् । अथ॑ । जी॒वः
। पि॒तुम् । अ॒द्भि । प्रमु॑क्त इति॑ प्र - मु॒क्तः ॥ यस्याः॑ । ते । अ॒स्याः । क्रू॒रे । आ॒सञ्च॑ ।
जु॒होमि॑ । ए॒षाम् । ब॒न्धाना॑म् । अ॒व॒सर्ज॑ना॒येत्य॑व॒सर्ज॑नाय ॥ भूमिः॑ । इति॑ । त्वा॒ । जनाः॑ ।
वि॒दुः । नि॒र॒ऋ॒तिरि॑ति॒ निः - ऋ॒तिः ।

TS 4.2.5.4**TS 4.2.5.4****Samhita Paata**

रिति॑ त्वा॒ ऽहं परि॑ वेद॒ विश्व॑तः ॥ असु॑न्वन्त॒म य॑ज॒मानमिच्छ॑ स्ते॒नस्ये॑त्यान्-तस्कर॑स्यान् वै॒षि ।
 अ॒न्य म॒स्म-दि॑च्छ सा ते॒ इत्या॑ नमो॑ देवि॒ निर॒ऋते॑ तुभ्य॑मस्तु ॥ दे॒वीम॒हं निर॒ऋतिं॑ व॒न्द॒मानः॑
 पि॒तेव॑ पु॒त्रं द॑स्ये॒ वचो॑भिः । वि॒श्वस्य॑ या जा॒य॒मानस्य॑ वेद॒ शिरः॑ शिरः॒ प्रति॑ सू॒री वि च॑ष्टे ॥
 नि॒वेश॑नः स॒ङ्गम॑नो॒ वसू॑नां॒ विश्वा॑ रू॒पाऽभि च॑ष्टे - []

Pada Paata

इति॑ । त्वा॒ । अ॒हम् । परी॑ति । वेद॒ । वि॒श्वतः॑ ॥ असु॑न्वन्त॒म् । अ॒य॑ज॒मानम् । इ॒च्छ ।
 स्ते॒नस्य॑ । इ॒त्याम् । तस्कर॑स्य । अ॒न्वि॒ति । ए॒षि ॥ अ॒न्यम् । अ॒स्मत् । इ॒च्छ । सा । ते॒
 । इ॒त्या । नमः॑ । दे॒वि । निर॒ऋत॒ इति॑ निः - ऋ॒ते । तुभ्य॑म् । अ॒स्तु ॥ दे॒वीम् । अ॒हम्
 । निर॒ऋति॑मि॒ति निः- ऋ॒तिम् । व॒न्द॒मानः॑ । पि॒ता । इ॒व । पु॒त्रम् । द॑स्ये॒ । वचो॑भि॒रिति॑
 वचः॑ - भिः ॥ वि॒श्वस्य॑ । या । जा॒य॒मानस्य॑ । वेद॒ । शिरः॑ शिरः॒ इति॑ शिरः-शिरः॒ । प्रती॑ति
 । सू॒री । वी॒ति । च॒ष्टे ॥ नि॒वेश॑न॒ इति॑ नि - वेश॑नः । स॒ङ्गम॑न॒ इति॑ सं - गम॑नः । वसू॑नाम्
 । विश्वा॑ । रू॒पा । अ॒भी॒ति । च॒ष्टे ।

TS 4.2.5.5

TS 4.2.5.5

Samhita Paata

शर्चीभिः । देव इव सविता सत्यधर्मेन्द्रो न तस्थौ समरे पथीनां ॥ संवृत्रा दधातु निराहावान्
कृणोतन । सिञ्चामहा अवटमुद्रिणं वयं विश्वाऽहाऽदस्तमक्षितं ॥ निष्कृताहा-वमवटः सुवृत्रः
सुषेचनं । उद्रिणः सिञ्चे अक्षितं ॥ सीरा युञ्जन्ति कवयो युगा वि तन्वते पृथक् । धीरा देवेषु
सुम्रया ॥ युनक्त सीरा वि युगा तनोत कृते योनौ वपतेह - []

Pada Paata

शर्चीभिरिति शर्चि - भिः ॥ देवः । इव । सविता । सत्यधर्मेति सत्य - धर्मा । इन्द्रः । न
। तस्थौ । समर इति सं - अरे । पथीनाम् ॥ समिति । वृत्राः । दधातुन । निरिति ।
आहावानित्यां - हावान् । कृणोतन ॥ सिञ्चामहै । अवटम् । उद्रिणम् । वयम् । विश्वा ।
अहा । अदस्तम् । अक्षितम् ॥ निष्कृताहावमिति निष्कृत - आहावम् । अवटम् । सुवृत्रमिति
सु - वृत्रम् । सुषेचनमिति सु - सेचनम् ॥ उद्रिणम् । सिञ्चे । अक्षितम् ॥ सीरा । युञ्जन्ति
। कवयः । युगा । वीति । तन्वते । पृथक् ॥ धीराः । देवेषु । सुम्रया ॥ युनक्त । सीरा
। वीति । युगा । तनोत । कृते । योनौ । वपत् । इह ।

TS 4.2.5.6**TS 4.2.5.6****Samhita Paata**

बीजं । गिरा च श्रुष्टिः सभरा असन्त्रो नेदीय इत् सृण्या पक्रमा ऽयत् ॥ लाङ्गलं पवीरवः
 सुशेवः सुमतिथ्सरु । उदित कृषति गामविं प्रफर्व्य च पीवरीं । प्रस्थावद्-रथवाहनं ॥ शुनं
 नः फाला वि तुदन्तु भूमिः शुनं कीनाशा अभि यन्तु वाहान् । शुनं पर्जन्यो मधुना पयोभिः
 शुनासीरा शुनमस्मासु धत्तं ॥ कामं कामदुघे धुक्ष्व मित्राय () वरुणाय च । इन्द्राय अग्रये पूष्णे
 ओषधीभ्यः प्रजाभ्यः ॥ घृतेन सीता मधुना समक्ता विश्वेदेवैरनुमता मरुद्भिः । ऊर्जस्वती पयसा
 पिन्वमानाऽस्मान्ध सीते पयसाऽभ्या-ववृथस्व ॥

Pada Paata

बीजम् ॥ गिरा । च । श्रुष्टिः । सभरा इति स-भराः । असत् । नः । नेदीयः । इत् । सृण्या
 । पक्रम् । एति । अयत् ॥ लाङ्गलम् । पवीरवम् । सुशेवमिति सु - शेवम् । सुमतिथ्सर्विति
 सुमति - थ्सरु ॥ उदिति । इत् । कृषति । गाम् । अविम् । प्रफर्व्यमिति प्र-फर्व्यम् । च
 । पीवरीम् ॥ प्रस्थावदिति प्रस्थ-वत् । रथवाहनमिति रथ - वाहनम् ॥ शुनम् । नः । फालाः
 । वीति । तुदन्तु । भूमिम् । शुनम् । कीनाशाः । अभीति । यन्तु । वाहान् ॥ शुनम् ।
 पर्जन्यः । मधुना । पयोभिरिति पयः - भिः । शुनासीरा । शुनम् । अस्मासु । धत्तम् ॥
 कामम् । कामदुघ इति काम - दुघे । धुक्ष्व । मित्राय () । वरुणाय । च ॥ इन्द्राय ।
 अग्रये । पूष्णे । ओषधीभ्य इत्योषधि - भ्यः । प्रजाभ्य इति प्र - जाभ्यः ॥ घृतेन । सीता
 । मधुना । समक्तेति सम् - अक्ता । विश्वैः । देवैः । अनुमतेत्यनु-मता । मरुद्भिरिति मरुत्

-भिः ॥ ऊर्जस्वती । पर्यसा । पिन्वंमाना । अस्मान् । सीते । पर्यसा । अभ्याववृथ्स्वेत्यभि
- आववृथ्स्व ॥

TS 4.2.6.1

TS 4.2.6.1

Samhita Paata

या जा॒ता ओष॑धयो दे॒वेभ्य॑स्त्रियु॒गं पु॒रा । म॒न्दामि॑ ब॒भ्रूणा॑म॒हश् श॒तं धा॒मा॒नि स॒प्त च॑ ॥ श॒तं वो॑ अ॒बं
धा॒मा॒नि स॒हस्र॑मु॒त वो॒ रुहः॑ । अथा॑ श॒त॒क्र॒त्वो यू॒यमि॑मं मे॒ अ॒ग॒दं कृ॑त ॥ पु॒ष्पा॒वतीः प्र॒सू॒वतीः
फ़॒लिनी॑र॒फ़ला॑ उ॒त । अश्वा॑ इव स॒जि॒त्व॒री-वी॒रुधः॑ पा॒रयि॑ष्णवः ॥ ओष॑धी॒रिति॑ मा॒त॒र-स्त॒द्रो दे॒वी-
रुपं॑ ब्रुवे । र॒पाश्सि॑ वि॒घ्न॒तीरि॑त् र॒पं - []

Pada Paata

याः । जा॒ताः । ओष॑धयः । दे॒वेभ्यः॑ । त्रि॒यु॒गमि॑ति त्रि-यु॒गम् । पु॒रा ॥ म॒न्दामि॑ । ब॒भ्रूणा॑म्
। अ॒हम् । श॒तम् । धा॒मा॒नि । स॒प्त । च॑ ॥ श॒तम् । वः॑ । अ॒बं । धा॒मा॒नि । स॒हस्र॑म् ।
उ॒त । वः॑ । रुहः॑ ॥ अथा॑ । श॒त॒क्र॒त्व इति॑ श॒त - क्र॒त्वः । यू॒यम् । इ॒मम् । मे॒ । अ॒ग॒दम्
। कृ॑त ॥ पु॒ष्पा॒वती॒रिति॑ पु॒ष्प-व॒तीः । प्र॒सू॒वती॒रिति॑ प्र - सू॒वतीः । फ़॒लिनीः॑ । अ॒फ़लाः॑ । उ॒त
॥ अश्वाः॑ । इ॒व । स॒जि॒त्व॒रीरि॑ति स - जि॒त्व॒रीः । वी॒रुधः॑ । पा॒रयि॑ष्णवः ॥ ओष॑धीः । इति॑
। मा॒त॒रः । तत् । वः॑ । दे॒वीः । उपे॑ति । ब्रु॒वे ॥ र॒पाश्सि॑ । वि॒घ्न॒तीरि॑ति वि - घ्न॒तीः । इ॒त्
। र॒पं ।

TS 4.2.6.2

TS 4.2.6.2

Samhita Paata

-श्चातयमानाः ॥ अश्वत्थे वो निषदनं पुर्णे वो वसतिः कृता । गोभाज इत् किलासथ यथ सनवथ
 पूरुषं ॥ यदुहं वाजयन्निमा ओषधीरुहस्तं आदुधे । आत्मा यक्ष्मस्य नश्यति पुरा जीवगृभो यथा
 ॥ यदोषधयः संगच्छन्ते राजानः समिता विव । विप्रः स उच्यते भिषग्रक्षोहा ऽमीव चातनः ॥
 निष्कृतिर्नामवो माताऽथा यूयस्थ संकृतीः । सुराः पतत्रिणीः - []

Pada Paata

चातयमानाः ॥ अश्वत्थे । वः । निषदनमिति नि - सदनम् । पुर्णे । वः । वसतिः । कृता
 ॥ गोभाज इति गो - भाजः । इत् । किल । असथ । यत् । सनवथ । पूरुषम् ॥ यत्
 । अहम् । वाजयन् । इमाः । ओषधीः । हस्तं । आदुध इत्यादुधे ॥ आत्मा । यक्ष्मस्य
 । नश्यति । पुरा । जीवगृभ इति जीव - गृभः । यथा ॥ यत् । ओषधयः । संगच्छन्त
 इति सं - गच्छन्ते । राजानः । समिताविति सं - इतौ । इव ॥ विप्रः । सः । उच्यते ।
 भिषक् । रक्षोहेति रक्षः - हा । अमीवचातन इत्यमीव - चातनः ॥ निष्कृतिरिति निः-कृतिः
 । नाम । वः । माता । अथ । यूयम् । स्थ । संकृतीरिति सं - कृतीः ॥ सुराः । पतत्रिणीः ।

TS 4.2.6.3

TS 4.2.6.3

Samhita Paata

स्थन् यद् मयति निष्कृत ॥ अन्या वो अन्यामव-त्वन्याऽन्यस्या उपावत । ताः सर्वा ओषधयः
सँविदाना इदं मे प्रावता वचः ॥ उच्छुष्मा ओषधीनां गावो गोष्ठा दिवेरते । धनं सनिष्यन्ती
नामात्मानं तव पूरुष ॥ अति विश्वाः परिष्ठास्तेन इव व्रजमक्रमुः । ओषधयः प्राचुच्यवु र्यत् किं
च तनुवां रपः ॥ या - []

Pada Paata

स्थन् । यत् । आमयति । निरिति । कृत ॥ अन्या । वः । अन्याम् । अवतु ।
अन्या । अन्यस्याः । उपेति । अवत ॥ ताः । सर्वाः । ओषधयः । सँविदाना इति सं
- विदानाः । इदम् । मे । प्रेति । अवत । वचः ॥ उदिति । शुष्माः । ओषधीनां ।
गावः । गोष्ठादिति गो - स्थात् । इव । ईरते ॥ धनम् । सनिष्यन्तीनाम् । आत्मानम्
। तव । पूरुष ॥ अतीति । विश्वाः । परिष्ठा इति परि - स्थाः । स्तेनः । इव । व्रजम्
। अक्रमुः ॥ ओषधयः । प्रेति । अचुच्यवुः । यत् । किम् । च । तनुवांम् । रपः ॥ याः ।

TS 4.2.6.4

TS 4.2.6.4

Samhita Paata

-स्तं आ॒त॒स्थु-रा॒त्मानं॑ या॒ आ॒वि॒वि॒शुः परुः॑ परुः । तास्ते॒ यक्ष॑मं॒ वि॒बा॒धन्ता॑ मु॒ग्रो म॑द्ध्यम॒शीरि॑व
॥ सा॒कं य॑क्ष॒म॒ प्र प॑त॒ श्ये॒नेन॑ कि॒कि॒दी॒विना॑ । सा॒कं वा॑त॒स्य॒ ध्राज्या॑ सा॒कं न॑श्य॒ नि॒हाक॑या ॥
अ॒श्वा॒व॒तीः सोम॑व॒ती मूर्ज॑य॒न्ती मु॒दो॒जसं॑ । आ वि॑त्थि॒ सर्वा॑ ओष॑धी॒र॒स्मा अ॑रि॒ष्टता॑तये ॥ याः
फ॒लिनी॑र्या अ॒फ॒ला अ॑पु॒ष्पा याश्च॑ पु॒ष्पिणीः॑ । बृह॒स्पति॑ प्रसू॒ता स्तानो॑ मुञ्च॒न्त्वः ह॑सः ॥ या - [

Pada Paata

ते । आ॒त॒स्थुरि॒त्या - त॒स्थुः । आ॒त्मान॑म् । याः । आ॒वि॒वि॒शुरि॒त्या-वि॒वि॒शुः । परुः॑ परु॒रिति॑
परुः॑ - परुः॑ ॥ ताः । ते । यक्ष॑मम् । वी॒ति । बा॒धन्ता॑म् । उ॒ग्रः । म॑द्ध्यम॒शीरि॑ति म॑द्ध्यम
- शीः । इ॒व ॥ सा॒कम् । य॑क्ष॒म॒ । प्रेति॑ । प॒त॒ । श्ये॒नेन॑ । कि॒कि॒दी॒विना॑ ॥ सा॒कम् ।
वा॑त॒स्य । ध्राज्या॑ । सा॒कम् । न॑श्य॒ । नि॒हाक॑येति॒ नि - हा॑क॒या ॥ अ॒श्वा॒व॒तीमि॒त्य॑श्च - व॒तीम्
। सोम॑व॒तीमि॒ति॑ सोम - व॒तीम् । ऊ॒र्ज॑य॒न्तीम् । उ॒दो॒जस॑मित्यु॒त् - ओ॒ज॒सम् ॥ ए॒ति॑ । वि॒त्थि॒
। सर्वा॑ । ओष॑धीः । अ॒स्मै । अ॒रि॒ष्टता॑तय॒ इत्य॑रि॒ष्ट - ता॒तये॑ ॥ याः । फ॒लिनीः॑ । याः ।
अ॒फ॒लाः । अ॒पु॒ष्पाः । याः । च॒ । पु॒ष्पिणीः॑ ॥ बृह॒स्पति॑प्रसू॒ता इति॑ बृह॒स्पति॑ - प्र॒सू॒ताः ।
ताः । नः॑ । मुञ्च॒न्तु॒ । अ॒ह॑सः ॥ याः ।

TS 4.2.6.5

TS 4.2.6.5

Samhita Paata

ओषधयः सोमराज्ञीः प्रविष्टाः पृथिवीमनु । तासां त्वमस्युत्तमा प्रणो जीवातवे-सुव ॥ अवपतन्तीरवदन्
 दिव ओषधयः परि । यं जीव मश्जवां महै न स रिष्याति पूरुषः ॥ याश्चेद मुप-शृण्वन्ति याश्च
 दूरं परागताः । इह सङ्गत्य ताः सर्वा अस्मै सं दत्त भेषजं ॥ मा वो रिषत् खनिता यस्मै चाहं
 खनामि वः () । द्विप-चतुष्प-दस्माकः सर्व-मुस्त्वनातुरं ॥ ओषधयः सं वदन्ते सोमेन सह
 राज्ञी । यस्मै करोति ब्राह्मणस्तः राजन् पारयामसि ॥

Pada Paata

ओषधयः । सोमराज्ञीरिति सोम - राज्ञीः । प्रविष्टा इति प्र-विष्टाः । पृथिवीम् । अनु ॥ तासां
 । त्वम् । असि । उत्तमेत्युत्- तमा । प्रेति । नः । जीवातवे । सुव ॥ अवपतन्तीरित्यव
 - पतन्तीः । अवदन् । दिवः । ओषधयः । परि ॥ यम् । जीवम् । अश्जवांमहै । न ।
 सः । रिष्याति । पूरुषः ॥ याः । च । इदम् । उपशृण्वन्तीत्युप-शृण्वन्ति । याः । च ।
 दूरम् । परागता इति परा - गताः ॥ इह । सङ्गत्येति सं - गत्यं । ताः । सर्वाः । अस्मै ।
 समिति । दत्त । भेषजम् ॥ मा । वः । रिषत् । खनिता । यस्मै । च । अहम् । खनामि
 । वः () ॥ द्विपदिति द्वि-पत् । चतुष्पदिति चतुः-पत् । अस्माकम् । सर्वम् । अस्तु ।
 अनातुरमित्यना - तुरम् ॥ ओषधयः । समिति । वदन्ते । सोमेन । सह । राज्ञी ॥ यस्मै
 । करोति । ब्राह्मणः । तम् । राजन् । पारयामसि ॥

TS 4.2.7.1

TS 4.2.7.1

Samhita Paata

मा नो॑ हि॒सीज्जनि॒ता यः पृ॒थि॒व्या यो वा॒ दि॒वः स॒त्यध॑र्मा ज॒जान॑ । यश्चा॒पश्च॒न्द्रा बृ॑ह॒तीर्ज॑जान॒ कस्मै॑
दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ वि॒धेम ॥ अ॒भ्याव॑र्तस्व पृथि॒वि य॒ज्ञेन॒ पय॑सा स॒ह । व॒पां ते अ॒ग्नि॒रिषि॑तोऽव॑ सर्प॒तु ॥
अ॒ग्ने यत् ते शु॒क्रं यच्च॑न्द्रं॒ यत् पू॒तं यद्-य॒ज्ञियं॑ । तद्-दे॒वेभ्यो॑ भ॒राम॑सि ॥ इष॒मूर्ज॑म॒हमि॑त आ - []

Pada Paata

मा । नः । हि॒सीत् । ज॒नि॒ता । यः । पृ॒थि॒व्याः । यः । वा । दि॒वम् । स॒त्यध॑र्मेति॑ स॒त्य -
ध॒र्मा । ज॒जान॑ ॥ यः । च । अ॒पः । च॒न्द्राः । बृ॑ह॒तीः । ज॒जान॑ । कस्मै॑ । दे॒वाय॑ । ह॒विषा॑
। वि॒धेम ॥ अ॒भ्याव॑र्तस्वेत्य॑भि - आव॑र्तस्व । पृथि॒वि । य॒ज्ञेन॑ । पय॑सा । स॒ह ॥ व॒पाम् । ते ।
अ॒ग्निः । इ॒षि॒तः । अ॒वेति॑ । सर्प॒तु ॥ अ॒ग्ने । यत् । ते । शु॒क्रम् । यत् । च॒न्द्रम् । यत् । पू॒तम्
। यत् । य॒ज्ञियं॑ ॥ तत् । दे॒वेभ्यः॑ । भ॒राम॑सि ॥ इष॑म् । ऊ॒र्जम् । अ॒हम् । इ॒तः । ए॒ति ।

TS 4.2.7.2

TS 4.2.7.2

Samhita Paata

द॑द ऋ॒तस्य॑ धाम्नो॑ अ॒मृत॑स्य॒ योनेः॑ । आ नो॑ गो॒षु वि॒श्वौष॑धीषु॒ जहा॑मि से॒दिम॑नि॒राम॑मी॒वां ॥
अ॒ग्ने तव॑ श्रवो॒ वयो॑ म॒हिं भ्रा॑जन्त्य॒र्चयो॑ वि॒भाव॑सो । बृ॒हद्-भा॑नो॒ शव॑सा॒ वाज॑मु॒क्थ्यं द॑धा॒सि द॑शु॒षे
क॒वे ॥ इ॒र॒ज्यन्ने॑ प्रथयस्व ज॒न्तुभि॑र॒स्मे रा॒यो अ॑म॒र्त्य । स द॑र॒श॒तस्य॑ व॒पुषो॑ वि रा॑ज॒सि पृ॒णक्षि॑
सान॒सि र॒यिं ॥ ऊ॒र्जो न॑पा॒ज्जात॑वेदः सु॒श॒स्तिभि॑-म॒न्दस्व॑ - []

Pada Paata

दु॒दे । ऋ॒तस्य॑ । धा॒मः । अ॒मृत॑स्य । यो॒नेः ॥ ए॒ति । नः॑ । गो॒षु । वि॒शतु॑ । ए॒ति ।
 ओष॑धीषु । जहा॑मि । से॒दिम् । अ॒निरा॑म् । अ॒मी॒वाम् ॥ अ॒ग्ने । तव॑ । श्रवः॑ । वयः॑ ।
 म॒हि । भ्रा॒जन्ति॑ । अ॒र्चयः॑ । वि॒भा॒वसो॑ इति॑ वि॒भा - व॒सो ॥ बृ॒ह॒द्भानो॑ इति॑ बृ॒हत् - भा॒नो ।
 शव॑सा । वा॒जम् । उ॒क्थ्य॑म् । दधा॑सि । दा॒शुषे॑ । क॒वे ॥ इ॒र॒ज्यन् ॥ अ॒ग्ने । प्र॒थय॑स्व ।
 ज॒न्तुभि॑रिति॑ ज॒न्तु-भिः॑ । अ॒स्मे इति॑ । रायः॑ । अ॒म॒र्त्य ॥ सः । द॒रु॒शत॑स्य । व॒पुषः॑ । वी॒ति॑
 । रा॒ज॒सि । पृ॒णक्षि॑ । सा॒न॒सिम् । र॒यिम् ॥ ऊ॒र्जः । न॒पात् । जा॒त॒वेद॑ इति॑ जा॒त - वे॒दः ।
 सु॒श॒स्तिभि॑रिति॑ सु॒श॒स्ति - भिः॑ । म॒न्द॒स्व ।

TS 4.2.7.3**TS 4.2.7.3****Samhita Paata**

धी॒तिभि॑र॒हितः॑ । त्वे॒ इषः॑ सं द॑धु-भूर्निरेतस-श्चि॒त्रो त॑यो वा॒मजा॑ताः ॥ पा॒व॒क॒वर्चाः॑ शु॒क्र॒वर्चा॑
 अ॒नू॒न॒वर्चा॑ उ॒दिय॑र॒षि भा॒नुना॑ । पु॒त्रः पि॒तरा॑ वि॒चर॑न्नुपा॒वस्यु॑भे पृ॒णक्षि॑ रोद॑सी ॥ ऋ॒तावा॑नं म॒हिषं॑
 वि॒श्वच॑र॒षणि॑म॒ग्निः सु॒म्नाय॑ दधिरे पु॒रो जनाः॑ । श्रु॒त्कर्ण॑ः स॒प्रथ॑स्तमं त्वा गि॒रा दै॒व्यं मा॑नु॒षा यु॒गा ॥
 नि॒ष्कर्तार॑-म॒द्धर॑स्य॒ प्रचे॑तसं क्षय॑न्तः राध॑से म॒हे । रा॒तिं भृ॑गूणा॒मुशि॑जं क॒विक्र॑तुं पृ॒णक्षि॑ सा॒न॒सिः
 - []

Pada Paata

धी॒तिभि॒रिति॑ धी॒ति-भिः॑ । हि॒तः ॥ त्वे॑ इति॑ । इषः॑ । स॒मिति॑ । द॒धुः । भूरि॑रेतस॒ इति॑ भूरि॑
 - रे॒तसः॑ । चि॒त्रोत॑य॒ इति॑ चि॒त्र - ऊ॒तयः॑ । वा॒मजा॑ता॒ इति॑ वा॒म - जा॒ताः ॥ पा॒वक॑वर्चा॒ इति॑
 पा॒वक॑ - वर्चाः॑ । शु॒क्रव॑र्चा॒ इति॑ शु॒क्र - वर्चाः॑ । अ॒नून॑वर्चा॒ इत्य॑नून - वर्चाः॑ । उ॒दिति॑ ।
 इ॒य॒रू॒षि । भा॒नुना॑ ॥ पु॒त्रः । पि॒तरा॑ । वि॒चर॑न्निति॑ वि॒चर॑न् । उ॒पेति॑ । अ॒व॒सि । उ॒भे इति॑
 । पृ॒णक्षि॑ । रो॒द॒सी इति॑ ॥ ऋ॒तावा॑न॒मित्य॑त - वा॒नम् । म॒हि॒षम् । वि॒श्वच॑रू॒षणि॑मिति॑ वि॒श्व
 - च॒रू॒षणि॑म् । अ॒ग्निम् । सु॒म्नाय॑ । द॒धिरे॑ । पु॒रः । ज॒नाः ॥ श्रु॒त्कर्ण॑मिति॑ श्रु॒त्-कर्ण॑म् ।
 स॒प्रथ॑स्त॒ममिति॑ स॒प्रथः॑-त॒मम् । त्वा॒ । गि॒रा । दै॒व्यम् । मा॒नुषा॑ । यु॒गा ॥ नि॒ष्कृ॑र्ता॒रमिति॑ निः
 - कृ॒र्ता॒रम् । अ॒द्ध॒रस्य॑ । प्र॒चे॒तस॑मिति॑ प्र - चे॒तस॑म् । क्ष॒य॒न्तम् । रा॒ध॒से । म॒हे ॥ रा॒तिम् ।
 भृ॒गूणा॑म् । उ॒शि॒जम् । क॒विक्र॑तु॒मिति॑ क॒वि - क्र॑तुम् । पृ॒णक्षि॑ । सा॒न॒सिम् ।

TS 4.2.7.4**TS 4.2.7.4****Samhita Paata**

र॒यिं ॥ चि॒तः स्थ॑ परि॒चितं ऊ॒र्द्धचि॑तः श्रय॑द्धं त॒या दे॒वत॑याऽङ्गि॒रस्व॑द्-ध्रु॒वाः सी॑दत ॥ आ॒प्याय॑स्व
 स॒मे॒तु ते॑ वि॒श्वतः॑ सो॒म वृ॑ष्णि॒यं । भ॒वा वा॑ज॒स्य स॑ङ्ग॒थे ॥ सं ते॑ प॒याश॑सि॒ समु॑ यन्तु॒ वाजाः॑ सं
 वृ॒ष्णि॒या-न्य॑भि॒माति॑षाहः । आ॒प्याय॑मानो अ॒मृता॑य सोम॒ दि॒वि श्र॑वा॒स्युत्त॑मानि॒ धिष्व॑ ॥

Pada Paata

रयिम् ॥ चितः । स्थ । परिचित इति परि - चितः । ऊर्ध्वचित इत्यूर्ध्व - चितः । श्रयद्धम् । तया । देवतया । अङ्गिरस्वत् । ध्रुवाः । सीदत् ॥ एति । प्यायस्व । समिति । एतु । ते । विश्वतः । सोम । वृष्णियम् ॥ भव । वाजस्य । सुङ्गथ इति सं-गुथे ॥ समिति । ते । पयांसि । समिति । उ । यन्तु । वाजाः । समिति । वृष्णियानि । अभिमातिषाह इत्यभिमाति - साहः ॥ आप्यायमान इत्या - प्यायमानः । अमृताय । सोम । दिवि । श्रवांसि । उत्तमानीत्युत् - तमानि । धिष्व ॥

TS 4.2.8.1

TS 4.2.8.1

Samhita Paata

अभ्यस्थाद्-विश्वाः पृतना अरांतीस्तदुग्निराह तदु सोम आह । बृहस्पतिः सविता तन्म आह पूषा मांऽधात् सुकृतस्य लोके ॥ यदक्रन्दः प्रथमं जायमान उद्यन्त् समुद्रादुत वा पुरीषात् । श्येनस्य पक्षा हरिणस्य बाहू उपस्तुतं जनिम् तत् ते अर्वन् ॥ अपां पृष्ठमसि योनिरग्नेः समुद्रमभितः पिन्वमानं । वर्द्धमानं मुह - []

Pada Paata

अभीति । अस्थात् । विश्वाः । पृतनाः । अरांतीः । तत् । अग्निः । आह । तत् । उ । सोमः । आह ॥ बृहस्पतिः । सविता । तत् । मे । आह । पूषा । मा । अधात् ।

सुकृतस्येति सु - कृतस्य । लोके ॥ यत् । अक्रन्दः । प्रथमम् । जायमानः । उघ्नित्युत्-
 यन् । समुद्रात् । उत । वा । पुरीषात् ॥ श्येनस्य । पक्षा । हरिणस्य । बाहू इति ।
 उपस्तुतमित्युप - स्तुतम् । जनिम् । तत् । ते । अर्वन् ॥ अपाम् । पृष्ठम् । असि । योनिः
 । अग्नेः । समुद्रम् । अभितः । पिन्वमानम् ॥ वर्धमानम् । महः ।

TS 4.2.8.2

TS 4.2.8.2

Samhita Paata

आ च पुष्करं दिवो मात्रया वरिणा प्रथस्व ॥ ब्रह्म जज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्वि सीमतः सुरुचो वेन
 आवः । स बुद्धिया उपमा अस्य विष्ठाः सतश्च योनिमसंतश्च विवः ॥ हिरण्यगर्भः समवर्तताग्रे
 भूतस्य जातः पतिरेक आसीत् । स दाधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥
 द्रुप्सश्चस्कन्द पृथिवीमनु - []

Pada Paata

एति । च । पुष्करम् । दिवः । मात्रया । वरिणा । प्रथस्व ॥ ब्रह्म । जज्ञानम् । प्रथमम्
 । पुरस्तात् । वीति । सीमतः । सुरुच इति सु - रुचः । वेनः । आवः ॥ सः । बुद्धियाः
 । उपमा इत्युप-माः । अस्य । विष्ठा इति वि-स्थाः । सतः । च । योनिम् । असंतः । च
 । विवः ॥ हिरण्यगर्भ इति हिरण्य - गर्भः । समिति । अवर्तत । अग्रे । भूतस्य । जातः
 । पतिः । एकः । आसीत् ॥ सः । दाधार । पृथिवीम् । द्याम् । उत । इमाम् । कस्मै

। दे॒वाय॑ । ह॒विषा॑ । वि॒धेम॑ ॥ द्र॒प्सः । च॒स्क॒न्द । पृ॒थि॒वीम् । अ॒न्वि॒ति॑ ।

TS 4.2.8.3

TS 4.2.8.3

Samhita Paata

-द्यामि॑मं च॒ योनि॑मनु॒ यश्च॒ पूर्वं॑ । तृ॒तीयं॑ योनि॑मनु॒ सञ्चर॑न्तं द्र॒प्सं जु॑होम्यनु॒ सप्त॑ होत्राः ॥ नमो॑
अस्तु॒ स॒र्पेभ्यो॑ ये के च॑ पृ॒थि॒वीमनु॑ । ये अ॒न्तरि॑क्षे॒ ये दि॒वि तेभ्यः॑ स॒र्पेभ्यो॑ नमः॑ ॥ येऽदो॑ रोच॒ने
दि॒वो ये वा॒ सूर्य॑स्य र॒श्मिषु॑ । येषा॑म॒प्सु स॒दः कृ॒तं तेभ्यः॑ स॒र्पेभ्यो॑ नमः॑ ॥ या इ॒षवो॑ यातु
धा॒ना॒नां () ये॑ वा॒ वन॑स्पती॒रनु॑ । ये वा॒ऽव॒टेषु॑ शे॒रते॑ तेभ्यः॑ स॒र्पेभ्यो॑ नमः॑ ॥

Pada Paata

द्याम् । इ॒मम् । च॒ । योनि॑म् । अ॒न्वि॒ति॑ । यः । च॒ । पूर्वं॑ ॥ तृ॒तीयम् । योनि॑म् ।
अ॒न्वि॒ति॑ । स॒ञ्चर॑न्त॒मिति॑ सं - चर॑न्तम् । द्र॒प्सम् । जु॑होमि । अ॒न्वि॒ति॑ । सप्त॑ । होत्राः ॥
नमः॑ । अ॒स्तु । स॒र्पेभ्यः॑ । ये । के । च॒ । पृ॒थि॒वीम् । अनु॑ ॥ ये । अ॒न्तरि॑क्षे । ये ।
दि॒वि । तेभ्यः॑ । स॒र्पेभ्यः॑ । नमः॑ ॥ ये । अ॒दः । रोच॒ने । दि॒वः । ये । वा॒ । सूर्य॑स्य ।
र॒श्मिषु॑ ॥ येषा॑म् । अ॒प्सि॒स्वत्य॑प्- सु । स॒दः । कृ॒तम् । तेभ्यः॑ । स॒र्पेभ्यः॑ । नमः॑ ॥ याः
। इ॒षवः॑ । या॒तु॒धा॒ना॒ना॒मिति॑ यातु - धा॒ना॒नाम् () । ये । वा॒ । वन॑स्पती॒न् । अनु॑ ॥ ये ।
वा॒ । अ॒व॒टेषु॑ । शे॒रते॑ । तेभ्यः॑ । स॒र्पेभ्यः॑ । नमः॑ ॥

TS 4.2.9.1**TS 4.2.9.1****Samhita Paata**

ध्रुवाऽसि धरुणाऽस्तृता विश्वकर्मणा सुकृता । मा त्वा समुद्र उद्वधीन्मा सुपुर्णो व्यथमाना पृथिवीं
 दृ॒ह ॥ प्रजापतिस्त्वा सादयतु पृथिव्याः पृष्ठे व्यचस्वतीं प्रथस्वतीं प्रथोऽसि पृथिव्यासि भूरसि
 भूमिरस्यदितिरसि विश्वधाया विश्वस्य भुवनस्य धर्त्री पृथिवीं यच्छ पृथिवीं दृ॒ह पृथिवीं मा
 हि॒सीर्विश्वस्मै प्राणायापानाय व्यानायोदानाय प्रतिष्ठायै - []

Pada Paata

ध्रुवा । असि । धरुणा । अस्तृता । विश्वकर्मणेति विश्व - कर्मणा । सुकृतेति सु - कृता ॥ मा
 । त्वा । समुद्रः । उदिति । वधीत् । मा । सुपुर्ण इति सु - पुर्णः । अव्यथमाना । पृथिवीम्
 । दृ॒ह ॥ प्रजापतिरिति प्रजा - पतिः । त्वा । सादयतु । पृथिव्याः । पृष्ठे । व्यचस्वतीम् ।
 प्रथस्वतीम् । प्रथः । असि । पृथिवी । असि । भूः । असि । भूमिः । असि । अदितिः
 । असि । विश्वधाया इति विश्व - धायाः । विश्वस्य । भुवनस्य । धर्त्री । पृथिवीम् । यच्छ
 । पृथिवीम् । दृ॒ह । पृथिवीम् । मा । हि॒सीः । विश्वस्मै । प्राणायेति प्रा - अनाय ।
 अपानायेत्यप - अनाय । व्यानायेति वि - अनाय । उदानायेत्युत् - अनाय । प्रतिष्ठायै इति
 प्रति - स्थायै ।

TS 4.2.9.2

TS 4.2.9.2

Samhita Paata

चरित्राया-ग्निस्त्वाऽभि पातु म॒ह्या स्व॒स्त्या छ॒र्दिषा॑ शन्त॑मे॒न॒ तया॑ दे॒वत॑याऽङ्गि॒रस्वद्-ध्रु॒वा सी॑द ॥
काण्डा॑त् काण्डात् प्र॒रोह॑न्ती॒ परु॑षःपरु॒षः परि॑ । ए॒वा नो॑ दूर्वे॒ प्र त॑नु स॒हस्रे॑ण श॒तेन॑ च ॥ या
श॒तेन॑ प्र॒तनो॑षि स॒हस्रे॑ण वि॒रोह॑सि । तस्या॑स्ते दे॒वीष्ट॑के वि॒धेम॑ ह॒विषा॑ व॒यं ॥ अषा॑ढाऽसि स॒हमा॑ना
सह॒स्वारा॑तीः स॒हस्व॑राती॒यतः॑ स॒हस्व॑ पृ॒तनाः॑ स॒हस्व॑ पृ॒तन्य॑तः । स॒हस्र॑वीर्या - []

Pada Paata

च॒रित्रा॑य । अ॒ग्निः । त्वा॒ । अ॒भीति॑ । पा॒तु । म॒ह्या । स्व॒स्त्या । छ॒र्दिषा॑ । शन्त॑मे॒नेति॑ शं
- त॒मेन॑ । तया॑ । दे॒वत॑या । अ॒ङ्गि॒रस्वत् । ध्रु॒वा । सी॑द ॥ काण्डा॑त्काण्डा॒दिति॑ काण्डात् -
काण्डा॑त् । प्र॒रोह॑न्तीति॑ प्र - रोह॑न्ती । परु॑षःपरु॒ष इति॑ परु॑षः-परु॒षः । परि॑ ॥ ए॒वा । नः ।
दूर्वे॑ । प्रेति॑ । त॒नु । स॒हस्रे॑ण । श॒तेन॑ । च ॥ या । श॒तेन॑ । प्र॒तनो॑षीति॑ प्र - त॒नोषि॑ ।
स॒हस्रे॑ण । वि॒रोह॑सीति॑ वि-रोह॑सि ॥ तस्याः॑ । ते । दे॒वि । इ॒ष्ट॒के । वि॒धेम॑ । ह॒विषा॑ । व॒यम्
॥ अषा॑ढा । अ॒सि । स॒हमा॑ना । स॒हस्व॑ । अ॒रा॑तीः । स॒हस्व॑ । अ॒रा॑ती॒यतः॑ । स॒हस्व॑ ।
पृ॒तनाः॑ । स॒हस्व॑ । पृ॒तन्य॑तः ॥ स॒हस्र॑वीर्येति॑ स॒हस्र॑ - वी॒र्या ।

TS 4.2.9.3**TS 4.2.9.3****Samhita Paata**

-सि सा मां जिन्व ॥ मधु वातां ऋतायते मधु क्षरन्ति सिन्धवः । माद्धीर्नः सन्त्वोषधीः ॥ मधु
नक्तमुतोषसि मधुमत् पार्थिवः रजः । मधु द्यौरस्तु नः पिता ॥ मधुमान् नो वनस्पतिर्मधुमा
अस्तु सूर्यः । माद्धीर्गावो भवन्तु नः ॥ मही द्यौः पृथिवी च न इमं यज्ञं मिमिक्षतां । पिपृतां
नो भरीमभिः ॥ तद्विष्णोः परमं - []

Pada Paata

असि । सा । मा । जिन्व ॥ मधु । वाताः । ऋतायत इत्यृत - यते । मधु । क्षरन्ति ।
सिन्धवः ॥ माद्धीः । नः । सन्तु । ओषधीः ॥ मधु । नक्तम् । उत । उषसि । मधुमदिति
मधु - मत् । पार्थिवम् । रजः ॥ मधु । द्यौः । अस्तु । नः । पिता ॥ मधुमानिति मधु-मान्
। नः । वनस्पतिः । मधुमानिति मधु - मान् । अस्तु । सूर्यः ॥ माद्धीः । गावः । भवन्तु
। नः ॥ मही । द्यौः । पृथिवी । च । नः । इमम् । यज्ञम् । मिमिक्षताम् ॥ पिपृताम् ।
नः । भरीमभिरिति भरीम - भिः ॥ तत् । विष्णोः । परमम् ।

TS 4.2.9.4**TS 4.2.9.4****Samhita Paata**

प॒दꣳ सदा॑ पश्य॑न्ति सूर॑यः । दि॒वीव॑ चक्षु॑रात॑तं ॥ ध्रु॒वाऽसि॑ पृथि॒वि सह॑स्व पृ॒तन्य॑तः । स्यू॒ता
 दे॒वेभि॑र॒मृते॑ना ऽऽगाः॑ ॥ यास्ते॑ अ॒ग्रे सूर्ये॑ रुचं॑ उ॒द्यतो॑ दि॒वमा॑त॒न्वन्ति॑ र॒श्मिभिः॑ । ताभिः॑ सर्वा॑भी
 रु॒चे जना॑य नस्कृ॒धि ॥ या वो॑ दे॒वाः सूर्ये॑ रुचो॑ गोष्व॑श्चेषु॒ या रुचः॑ । इन्द्रा॑ग्नी ताभिः॑ सर्वा॑भी
 रुचं॑ नो धत्त॑ बृह॒स्पते॑ ॥ वि॒राड् - []

Pada Paata

प॒दम् । सदा॑ । प॒श्यन्ति॑ । सूर॑यः ॥ दि॒वि । इ॒व । चक्षुः॑ । आ॒त॑त॒मित्या॑-त॒तम् ॥ ध्रु॒वा
 । अ॒सि । पृथि॒वि । सह॑स्व । पृ॒तन्य॑तः ॥ स्यू॒ता । दे॒वेभिः॑ । अ॒मृते॑न । ए॒ति । अ॒गाः
 ॥ याः । ते । अ॒ग्रे । सूर्ये॑ । रुचः॑ । उ॒द्यत॑ इत्यु॒त् - य॒तः । दि॒वम् । आ॒त॒न्वन्ती॑त्या -
 त॒न्वन्ति॑ । र॒श्मिभि॑रि॒ति र॒श्मि - भिः॑ ॥ ताभिः॑ । सर्वा॑भः । रु॒चे । जना॑य । नः॑ । कृ॒धि ॥
 याः । वः॑ । दे॒वाः । सूर्ये॑ । रुचः॑ । गोषु॑ । अ॒श्चेषु॑ । याः । रुचः॑ ॥ इन्द्रा॑ग्नी इतीन्द्र -
 अ॒ग्नी । ताभिः॑ । सर्वा॑भः । रुच॑म् । नः॑ । ध॒त्त । बृह॒स्पते॑ ॥ वि॒राडिति॑ वि - राट् ।

TS 4.2.9.5

TS 4.2.9.5

Samhita Paata

ज्योतिरधारयत् सुम्राड् ज्योतिरधारयत् स्वराड् ज्योतिरधारयत् ॥ अग्ने युक्ष्वा हि ये तवाश्वासो देव
साधवः । अरुं वहन्त्याशवः ॥ युक्ष्वा हि देवहूतमा अश्वा अग्ने रथीरिव । नि होता पूर्व्यः
सदः ॥ द्रुप्सश्चस्कन्द पृथिवीमनु द्यामिमं च योनिमनु यश्च पूर्वः । तृतीयं योनिमनु सञ्चरन्तं
द्रुप्सं जुहोम्यनु सप्त - []

Pada Paata

ज्योतिः । अधारयत् । सुम्राडिति सम्-राट् । ज्योतिः । अधारयत् । स्वराडिति स्व - राट्
। ज्योतिः । अधारयत् ॥ अग्ने । युक्ष्व । हि । ये । तव । अश्वासः । देव । साधवः
॥ अरम् । वहन्ति । आशवः ॥ युक्ष्व । हि । देवहूतमानिति देव - हूतमान् । अश्वान् ।
अग्ने । रथीः । इव ॥ नीति । होता । पूर्व्यः । सदः ॥ द्रुप्सः । चस्कन्द । पृथिवीम्
। अन्विति । द्याम् । इमम् । च । योनिम् । अन्विति । यः । च । पूर्वः ॥ तृतीयम् ।
योनिम् । अन्विति । सञ्चरन्तमिति सं - चरन्तम् । द्रुप्सम् । जुहोमि । अन्विति । सप्त ।

TS 4.2.9.6

TS 4.2.9.6

Samhita Paata

होत्राः ॥ अभूदिदं विश्वस्य भुवनस्य वाजिनमग्ने-वैश्वानरस्य च । अग्निज्योतिषा ज्योतिष्मान् रुक्मो
वर्चसा वर्चस्वान् ॥ ऋचे त्वा रुचे त्वा समिधं स्रवन्ति सरितो न धेनाः । अन्तरहृदा मनसा
पूयमानाः ॥ घृतस्य धारां अभि चांक्षीमि । हिरण्ययो वेतसो मद्भ्य आसां ॥ तस्मिन् सुपुर्णो
मधुकृत् कुलायी भजन्नास्ते मधु देवताभ्यः । तस्यां स ते हरयः सप्त तीरै () स्वधां दुहाना
अमृतस्य धारां ॥

Pada Paata

होत्राः ॥ अभूत् । इदम् । विश्वस्य । भुवनस्य । वाजिनम् । अग्नेः । वैश्वानरस्य । च ॥
अग्निः । ज्योतिषा । ज्योतिष्मान् । रुक्मः । वर्चसा । वर्चस्वान् ॥ ऋचे । त्वा । रुचे
। त्वा । समिति । इत् । स्रवन्ति । सरितः । न । धेनाः ॥ अन्तः । हृदा । मनसा ।
पूयमानाः ॥ घृतस्य । धाराः । अभीति । चांक्षीमि ॥ हिरण्ययः । वेतसः । मद्भ्यै ।
आसाम् ॥ तस्मिन् । सुपुर्ण इति सु - पुर्णः । मधुकृदिति मधु - कृत् । कुलायी । भजन्
। आस्ते । मधु । देवताभ्यः ॥ तस्य । आसते । हरयः । सप्त । तीरै () । स्वधामिति
स्व-धाम् । दुहानाः । अमृतस्य । धाराम् ॥

TS 4.2.10.1

TS 4.2.10.1

Samhita Paata

आ॒दि॒त्यं गर्भं॑ पय॑सा सम॒ञ्जन्थ॑ सह॒स्रस्य॑ प्र॒तिमां॑ वि॒श्वरूपं॑ । परि॑ वृ॒डि॒ग्ध॒ हर॑सा मा॒ऽभि मृ॑क्षः
श॒तायु॑षं कृ॒णुहि॑ ची॒यमा॑नः ॥ इ॒मं मा हि॑ऽसी॒द्विपादं॑ प॒शूनां॑ सह॒स्राक्ष॑ मे॒ध आ ची॑यमा॑नः ।
म॒युमा॑र॒ण्यमनु॑ ते दि॒शामि॑ तेन॑ चि॒न्वा॒नस्त॑नुवो॒ नि षी॑द ॥ वा॒तस्य॑ ध्रा॒जिं वरु॑णस्य॒ नाभि॑मश्वं
ज॒ज्ञान॑ः स॒रिर॑स्य॒ मद्भ्यै॑ । शि॒शुं न॒दीनां॑ हरि॒मद्रि॑बु॒द्धमग्ने॑ मा हि॑ऽसीः - []

Pada Paata

आ॒दि॒त्यम् । गर्भ॑म् । पय॑सा । सम॒ञ्जन्ति॑ सं - अ॒ञ्जन् । सह॒स्रस्य॑ । प्र॒तिमा॑मि॒तिं प्रति॑ -
मा॒म् । वि॒श्वरूप॑मि॒तिं वि॒श्व-रूप॑म् ॥ परि॑ति । वृ॒डि॒ग्ध॒ । हर॑सा । मा । अ॒भीति॑ । मृ॑क्षः ।
श॒तायु॑षमि॒तिं श॒त - आ॒युष॑म् । कृ॒णुहि॑ । ची॒यमा॑नः ॥ इ॒मम् । मा । हि॑ऽसीः । द्वि॒पाद॑मि॒तिं
द्वि॒ - पाद॑म् । प॒शूना॑म् । सह॒स्राक्षे॑ति॒ सह॑स्र - अ॒क्ष । मे॒धै । ए॒ति । ची॒यमा॑नः ॥ म॒युम्
। आ॒र॒ण्यम् । अ॒न्वि॒ति । ते । दि॒शामि॑ । तेन॑ । चि॒न्वा॒नः । त॒नुवः॑ । नी॒ति । सी॒द ॥
वा॒तस्य॑ । ध्रा॒जिम् । वरु॑णस्य॒ नाभि॑म् । अश्व॑म् । ज॒ज्ञान॑म् । स॒रिर॑स्य॒ । मद्भ्यै॑ ॥ शि॒शुम्
। न॒दीना॑म् । हरि॑म् । अ॒द्रि॒बु॒द्धमि॒त्यद्रि॑ - बु॒द्धम् । अग्ने॑ । मा । हि॑ऽसीः ।

TS 4.2.10.2

TS 4.2.10.2

Samhita Paata

पर॑मे व्यो॒मन् ॥ इ॒मं मा हि॑ऽसी॒रेक॑शफं प॒शूनां॑ क॒निक॑रुदं वा॒जिनं॑ वा॒जि॒नेषु॑ । गौ॒रमा॑र॒ण्यमनु॑ ते
दि॒शामि॑ तेन॑ चि॒न्वा॒नस्त॑नुवो॒ नि षी॑द ॥ अ॒ज॒स्रमि॒न्दुम॑रुषं भु॒रण्यु॑म॒ग्निमी॑डे पू॒र्वचि॑त्तौ नमो॑भिः । स

पर्वभिर्ऋतुशः कल्पमानो गां मा हिंसीरदिति विराजं ॥ इमं समुद्रं शतधारमुथ-सं व्यच्यमानं
भुवनस्य मद्भ्यै । घृतं दुहानामदिति जनायाग्रे मा - []

Pada Paata

परमे । व्योमन्त्रि वि - ओमन्त्र ॥ इमम् । मा । हिंसीः । एकेशमित्येक - शम् ।
पशूनाम् । कनिक्रदम् । वाजिनम् । वाजिनेषु ॥ गौरम् । आरण्यम् । अन्विति । ते । दिशामि
। तेन । चिन्वानः । तनुवः । नीति । सीद ॥ अजस्रम् । इन्दुम् । अरुषम् । भुरण्युम् ।
अग्निम् । ईडे । पूर्वचित्ताविति पूर्व - चित्तौ । नमोभिरिति नमः - भिः ॥ सः । पर्वभिरिति पर्व
- भिः । ऋतुश इत्यृतु - शः । कल्पमानः । गाम् । मा । हिंसीः । अदितिम् । विराजमिति
वि - राजम् ॥ इमम् । समुद्रम् । शतधारमिति शत - धारम् । उथ्सम् । व्यच्यमानमिति
वि - अच्यमानम् । भुवनस्य । मद्भ्यै ॥ घृतम् । दुहानाम् । अदितिम् । जनाय । अग्रे । मा ।

TS 4.2.10.3

TS 4.2.10.3

Samhita Paata

हिंसीः परमे व्योमन्त्र । गव्यमारण्यमनु ते दिशामि तेन चिन्वानस्तनुवो नि षीद ॥ वरूत्रि
त्वष्टुर्वरुणस्य नाभिमवि जज्ञानां रजसः परस्मात् । महीं साहस्रीमसुरस्य मायामग्रे मा हिंसीः
परमे व्योमन्त्र ॥ इमामूर्णायुं वरुणस्य मायां त्वचं पशूनां द्विपदां चतुष्पदां । त्वष्टुः प्रजानां प्रथमं
जनित्रमग्रे मा हिंसीः परमे व्योमन्त्र । उष्ट्रमारण्यमनु - []

Pada Paata

हि॒ऽसीः । प॒र॒मे । व्यो॑म॒न्निति॒ वि - ओ॒म॒न् ॥ ग॒व॒यम् । आ॒र॒ण्यम् । अ॒न्विति॑ । ते । दि॒शामि॑
 । तेन॑ । चि॒न्वा॒नः । त॒नुवः॑ । नी॒ति । सी॒द ॥ व॒रू॒त्रिम् । त्वष्टुः॑ । वरु॑णस्य । नाभि॑म्
 । अ॒वि॑म् । ज॒ज्ञा॒नाम् । रज॑सः । पर॑स्मात् ॥ म॒हीम् । सा॒ह॒स्त्रीम् । अ॒सुर॑स्य । मा॒याम् ।
 अ॒ग्रे । मा । हि॒ऽसीः । प॒र॒मे । व्यो॑म॒न्निति॒ वि - ओ॒म॒न् ॥ इ॒माम् । ऊ॒र्णायु॑म् । वरु॑णस्य
 । मा॒याम् । त्वच॑म् । प॒शूनाम् । द्वि॒पदा॑मिति॒ द्वि - पदा॑म् । चतु॑ष्पदा॒मिति॒ चतुः - प॒दाम् ॥
 त्वष्टुः॑ । प्र॒जाना॑मिति॒ प्र - जाना॑म् । प्र॒थ॒मम् । ज॒नि॒त्रि॑म् । अ॒ग्रे । मा । हि॒ऽसीः । प॒र॒मे ।
 व्यो॑म॒न्निति॒ वि - ओ॒म॒न् ॥ उ॒ष्ट्रम् । आ॒र॒ण्यम् । अ॒न्विति॑ ।

TS 4.2.10.4**TS 4.2.10.4****Samhita Paata**

ते दि॒शामि॑ तेन॑ चि॒न्वा॒नस्त॒नुवो॑ नि षी॑द ॥ यो अ॒ग्नि॒र॒ग्नेस्त॒प्तोऽधि॑ जा॒तः शोच॑ात् पृथि॒व्या उ॒त
 वा दि॒व॒स्पर्णि॑ । येन॑ प्र॒जा वि॒श्वक॑र्मा व्या॒नट् तम॑ग्रे हे॒डः परि॑ ते वृ॒णक्तु॑ ॥ अ॒जा ह्य॑ग्रेर॒जनि॑ष्ट॒ गर्भा॑श्च
 सा वा अ॑प॒श्यज्जनि॑तार॒मग्रे॑ । तया॒ रोह॑मा॒यन्नुप॑ मे॒द्ध्या॑स॒स्तया॑ दे॒वा दे॒वता॑म॒ग्रं आय॑न् । श॒र॒भ॒-
)-मा॑र॒ण्यम॑नु॒ ते दि॒शामि॑ तेन॑ चि॒न्वा॒नस्त॒नुवो॑ निषी॑द ॥

Pada Paata

ते । दि॒शामि॑ । तेन॑ । चि॒न्वा॒नः । त॒नुवः॑ । नी॒ति । सी॒दु ॥ यः । अ॒ग्निः । अ॒ग्नेः ।
 तप॑सः । अधी॑ति । जा॒तः । शोचा॑त् । पृ॒थि॒व्याः । उ॒त । वा । दि॒वः । परि॑ ॥ येन॑ ।
 प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । वि॒श्वक॑र्मेति॑ वि॒श्व - क॑र्मा । व्या॒न॒डिति॑ वि - आ॒न॒ट् । तम् । अ॒ग्ने ।
 हेडः॑ । परी॑ति । ते । वृ॒ण॒क्तु ॥ अ॒जा । हि । अ॒ग्नेः । अ॒ज॒निष्ट॑ । गर्भा॑त् । सा । वै ।
 अ॒प॒श्यत् । ज॒नि॒ता॒रम् । अ॒ग्ने ॥ तया॑ । रो॒हम् । आ॒य॒न् । उ॒पेति॑ । मे॒द्व्या॑सः । तया॑ ।
 दे॒वाः । दे॒वता॑म् । अ॒ग्ने । आ॒य॒न् ॥ श॒र॒भम् () । आ॒र॒ण्यम् । अ॒न्विति॑ । ते । दि॒शामि॑
 । तेन॑ । चि॒न्वा॒नः । त॒नुवः॑ । नी॒ति । सी॒दु ॥

TS 4.2.11.1

TS 4.2.11.1

Samhita Paata

इन्द्रा॑ग्नी रोच॒ना दि॒वः परि॑ वाजे॑षु भूष॒थः । तद्वा॑ चेति॑ प्रवी॒र्य ॥ श्रथ॑द्-वृ॒त्रमु॑त संनोति॑ वाज॒मिन्द्रा॑ यो
 अ॒ग्नी स॒हु॒री स॒पर्या॑त् । इ॒र॒ज्यन्ता॑ वस॒व्यस्य॑ भूरेः स॒ह॒स्त॒मा स॒ह॒सा वाज॑यन्ता॑ ॥ प्र च॑र॒ष॒णिभ्यः॑
 पृ॒त॒ना ह॒वेषु॑ प्र पृ॒थि॒व्या रि॑रि॒चाथे॑ दि॒वश्च॑ । प्र सि॒न्धु॒भ्यः प्र॒गिरि॑भ्यो म॒हित्वा॑ प्रेन्द्रा॑ग्नी वि॒श्वा
 भु॒व॒नाऽत्य॑न्या ॥ मरु॑तो॒ यस्य॑ हि - []

Pada Paata

इन्द्रा॑ग्नी इतीन्द्र॑ - अ॒ग्नी । रोच॒ना । दि॒वः । परी॑ति । वाजे॑षु । भूष॒थः ॥ तत् । वा॒म्

। चेति । प्रेति । वीर्यम् ॥ श्रथत् । वृत्रम् । उत । स॒नोति । वाज॑म् । इन्द्रा॑ । यः ।
 । अ॒ग्नी इति॑ । स॒हुरी इति॑ स - ह॒ुरी । स॒पर्यात् ॥ इ॒रज्य॑न्ता । व॒सुव्य॑स्य । भूरेः॑ ।
 स॒हस्त॑मेति स॒हः - त॒मा । स॒हसा । वा॒जय॑न्तेति वाज - य॒न्ता ॥ प्रेति॑ । च॒रु॒षणि॑भ्य॒ इति॑
 च॒रु॒षणि॑भ्यः । पृ॒तना॑ । ह॒वेषु॑ । प्रेति॑ । पृ॒थिव्याः । रि॒रि॒चा॒थे इति॑ । दि॒वः । च॒ ॥ प्रेति॑
 । सि॒न्धुभ्य॑ इति॑ सि॒न्धु - भ्यः॑ । प्रेति॑ । गि॒रिभ्य॑ इति॑ गि॒रि - भ्यः॑ । म॒हि॒त्वेति॑ म॒हि - त्वा ।
 प्रेति॑ । इन्द्रा॑ग्नी इतीन्द्र - अ॒ग्नी । वि॒श्वा । भु॒व॒ना । अ॒तीति॑ । अ॒न्या ॥ म॒रुतः॑ । य॒स्य॑ । हि ।

TS 4.2.11.2

TS 4.2.11.2

Samhita Paata

क्षये॑ पा॒था दि॒वो वि॑म॒हसः॑ । स सु॑गोपा॒त॒मो ज॑नः ॥ य॒ज्ञि॒र्वा य॒ज्ञ॒वा॒हसो॑ वि॒प्रस्य॑ वा म॒तीनां॑ ।
 म॒रुतः॑ शृ॒णु॒ता ह॒वम् ॥ श्रि॒यसे॑ कं भा॒नुभिः॑ सं मि॑मि॒क्षिरे॑ ते र॒श्मिभि॑स्त ऋ॒क्भिः॑ सु॒खा॒दयः॑ । ते
 वाशी॑म॒न्त इ॒ष्मिणो॑ अ॒भीर॑वो वि॒द्रे प्रि॒यस्य॑ मा॒रुत॑स्य धा॒मनः॑ ॥ अ॒व ते हे॒डु > 1, उ॒दु॒त्त॒मं > 2
 ॥ क॒या न॑श्चि॒त्र आ भु॑व॒द्भूती॑ स॒दा वृ॑धः स॒खा । क॒या श॑चि॒ष्ठया॑ वृ॒ता ॥

Pada Paata

क्षये॑ । पा॒थ । दि॒वः । वि॒म॒ह॒स इति॑ वि - म॒ह॒सः ॥ सः । सु॒गो॒पा॒त॒म इति॑ सु॒गो॒प - त॒मः ।
 ज॑नः ॥ य॒ज्ञिः । वा । य॒ज्ञ॒वा॒ह॒स इति॑ य॒ज्ञ - वा॒ह॒सः । वि॒प्र॒स्य । वा । म॒ती॒नाम् ॥ म॒रुतः॑
 । शृ॒णु॒त । ह॒वम् ॥ श्रि॒य॒से । कम् । भा॒नु॒भि॒रिति॑ भा॒नु - भिः॑ । स॒मि॒ति । मि॒मि॒क्षि॒रे । ते

। र॒श्मिभि॑रिति॑ र॒श्मि - भिः॑ । ते । ऋ॒क्भि॑रित्यृ॒क् - भिः॑ । सु॒खाद॑य॒ इति॑ सु - खा॒दयः॑ ॥
 ते । वा॒शीम॑न्त॒ इति॑ वा॒शि - म॒न्तः । इ॒ष्मिणः॑ । अ॒भीर॑वः । वि॒द्रे । प्रि॒यस्य॑ । मा॒रु॑तस्य ।
 धा॒मः ॥ अ॒वेति॑ । ते । हे॒डः । उ॒दि॒ति । उ॒त्त॒ममि॑त्यु॒त् - त॒मम् ॥ क॒या॑ । नः॑ । चि॒त्रः ।
 ए॒ति । भु॒वत् । ऊ॒ती । स॒दावृ॑ध॒ इति॑ स॒दा - वृ॒धः । स॒खा॑ ॥ क॒या॑ । श॒चि॑ष्ठ॒या । वृ॒ता ॥

TS 4.2.11.3

TS 4.2.11.3

Samhita Paata

को अ॒द्य यु॑ङ्क्ते धुरि॑ गा ऋ॒तस्य॑ शिमी॑वतो भ॒मिनो॑ दुर॒ह्णा॒यून् । आ॒सन्नि॑षून् ह॒थ्स॒वसो॑ मयो॒भून् ।
 य ए॑षां भृ॒त्यामृ॑णध॒त् स जी॑वात् ॥ अ॒ग्रे न॒या > 3, ऽऽदे॒वाना॑ > 4, श॒न्नो भ॑वन्तु > 5,
 वा॒जेवा॑जे > 6 । अ॒प्स्व॑ग्रे स॒धि॒ष्टव॑ सौष॑धीर॒नु रु॑द्धय॒से । गर्भे॑ स॒ञ्जाय॑से पुनः॑ ॥ वृ॒षा सोम॑ द्यु॒मा॑
 अ॒सि वृ॒षा दे॒व वृ॒ष॑व्रतः । वृ॒षा ध॑र्माणि दधि॒षे ॥ इ॒मं मे॑ () वरु॒ण > 7, त॒त्त्वा॑ या॒मि > 8, त्वं
 नो अ॒ग्रे > 9, स त्वं नो अ॒ग्रे > 10 ॥

Pada Paata

कः । अ॒द्य । यु॑ङ्क्ते । धुरि॑ । गाः । ऋ॒तस्य॑ । शिमी॑वतः । भ॒मिनः॑ । दुर॒ह्णा॒यू॒नि॒ति॒ दुः -
 ह॒णा॒यून् ॥ आ॒सन्नि॑षू॒नि॒त्या॒सन् - इ॒षून् । ह॒थ्स॒वसु॑ इति॑ ह॒थ्सु॑ - अ॒सः । म॒यो॒भू॒नि॒ति॒ मयः॑ - भून्
 । यः । ए॒षाम् । भृ॒त्याम् । ऋ॒णध॑त् । सः । जी॒वात् ॥ अ॒ग्रे । न॒य॑ । ए॒ति॑ । दे॒वाना॑म् । शम्
 । नः॑ । भ॒वन्तु॑ । वा॒जेवा॑ज॒ इति॑ वा॒जे - वा॒जे ॥ अ॒प्स्वि॒त्यप्- सु॑ । अ॒ग्रे । स॒धिः॑ । त॒व॑ । सः

। ओष॑धीः । अ॒न्वि॒ति॑ । रु॒द्ध॒य॒से ॥ गर्भे॑ । स॒न् । जा॒य॒से । पु॒नः ॥ वृ॒षा॑ । सो॒म॒ । द्यु॒मा॒नि॒ति॑
द्यु॒मा॒न् । अ॒सि॒ । वृ॒षा॑ । दे॒व॒ । वृ॒ष॑व्र॒त॒ इति॑ वृ॒ष॑-व्र॒तः ॥ वृ॒षा॑ । ध॒र्मा॑णि । द॒धि॒षे ॥ इ॒मम्
। मे॒ () । व॒रु॒ण॒ । तत् । त्वा॒ । या॒मि॒ । त्वम् । नः॒ । अ॒ग्रे॒ । सः । त्वम् । नः॒ । अ॒ग्रे ॥